

NAKŁAD

zamieszkujący.

ze

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1891.

III 2.054.113

IGNACY RADLIŃSKI.

SŁOWNIKI NARZĘCZY LUDÓW KAMCZACKICH.

I.

SŁOWNIK

NARZĘCZA AINÓW,

zamieszkujących wyspę Szumszu w łańcuchu Kurylskim przy Kamczatce

ze zbiorów Prof. B. Dybowskiego.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1891.

58255

Osobne odbicie z Tomu XVI Rozpraw Wydziału filologicznego
Akademii Umiejętności w Krakowie.

III 2.051.113

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001015567039

SŁOWNIKI NARZECZY LUDÓW KAMCZACKICH.

I.

Słownik narzecza Ainów,

zamieszkujących wyspę Szumszu w łańcuchu Kurylskim przy Kamczatce

ze zbiorów Prof. B. Dybowskiego

opracowany przez

Ign. Radlińskiego.

Dr. Benedykt Dybowski, obecnie profesor zoologii Uniwersytetu lwowskiego, przepędził pięć lat swego życia (1879—1883) na półwyspie Kamczatce. Zbliżony z powodu swego powołania, jako lekarz, do ludności krajowej, miał sposobność zebrać bogate materyjały antropologiczne, etnograficzne i lingwistyczne. Zbierając materyjały językowe, profesor Dybowski poczynił sobie w sposób następujący: układał on spisy rzeczowników, przymiotników i słów w języku rosyjskim, a następnie obok każdego wyrazu umieszczał odpowiednie wyrazy narzeczy krajowych, zapisane przez siebie lub przez autochtonów, znających także język rosyjski. W ten sposób powstały spisy wyrazów w trzech dyjalektach kamczadalskich, w dwu aleuckich, w jednym koryjackim, i w jednym kurylskim (Aino). Dr. Dybowski zwracał przedewszystkiem uwagę na przedmioty użytku codziennego; na nazwy zoologiczne i botaniczne, jak również na funkcyje fizyjologiczne i przypadłości patologiczne. W skutek tego, jego zbiory zawierają daleko więcej rzeczowników, aniżeli słów i innych części mowy. Prócz tego nie są te wyrazy proste i pierwotne, lecz przeważnie opatrzone przybrankami i po większej części są już pochodne. Tak zebrane materyjały nie zupełnie mogą zadowolić wyma-

gania lingwisty. Ułożone na ich podstawie słowniki mogą być pod wielu względami niedokładne, zwłaszcza pod fonetycznym i etymologicznym.

Jednakże są okoliczności, które tym materyjałom nadają szczególniejsze znaczenie i stanowią onych wyjątkową wartość. Ludność miejscowa na Kameczatce, oraz wyspach sąsiednich wymiera. Na zniknięcie jej zupełne, według wyliczeń etnografów, nawet dziesiątków lat czekać nie można. Przypuściwszy przeto szczęśliwy zbieg okoliczności, że jakiś podróżnik zawadzi jeszcze w przyszłości o Kameczatkę i zacznie spisywać wyrazy, stosując się zupełnie do wymagań lingwistyki, może już być wtedy zapóźno, może już nie zastać tych ludów. Słowniki te w takim razie stają się jedynym śladem mowy ludu znikłego, a zarazem, jak w tym przypadku, i jego istnienia.

Zebrane materyjały prof. Dybowski powierzył mi do opracowania. Pierwszą część pracy, a mianowicie: „*Słownik narzecza Ainów, zamieszkujących wyspę Szumszu*“ ogłaszam niniejszem.

Wyrazy miejscowe w spisach dra Dybowskiego są podawane w transkrypcji rosyjskiej, pismem grażdzańskim. Z tego faktu wynikają następujące okoliczności.

Ponieważ transkrypcja rosyjska wyrazów kameczackich, aleuckich, koryjańskich i kurylskich ma znaczenie dokumentu i służyć musi za podstawę dla każdej innej, przeto podawane są one w tej transkrypcji w nawiasach, obok wyrazów, stojących na czele, a oznaczonych pismem łacińskim, z pisownią t. zw. organiczną.

Zasady, których się trzymałem przy transkrypcji łacińskiej, są następujące:

1) Zmięczenie spółgłosek w sylabach ze samogłoską *e*, nie oznaczone dokładnie w piśmie rosyjskim, oznaczone jest za pomocą znaku diakrytycznego $\underset{\cdot}{\text{e}}$ nad spółgłoską. Tenże znak wyraża zmięczenie spółgłoski, gdzie w piśmie rosyjskim jest znak *е*.

2) Do oznaczenia spółgłosek językowo-podniebiennych *ч*, *ш*, służą znaki *č*, *š*; *ж* oznaczone zostało przez *ž*.

Ignacy Radliński.

Krótką wiadomość o Ainach.

Od wyspy Jesso, należącej do Archipelagu japońskiego, w stronę północną, idą dwa, pod względem geograficznym, rozgałęzienia Japonii, tworzące nad nią niby widły długie: ku północo-zachodowi, wzdłuż brzegów Azji, długa a wązka wyspa Sachalin; ku północo-wschodowi łańcuch wysp Kurylskich, sięgający aż do Kameczatki.

Znaczne są przestrzenie wód, na których te widły spoczywają. Ocean Spokojny oblewa wschodnie brzegi wschodniego ich konaru od 41° do 51° szerokości. Morze Japońskie, zachodnie brzegi zachodniego od 41° do 54°. Pomiędzy zaś oba weiska się klinem morze Ochockie i oddala najbardziej ku północy wysunięte cyple obu piętnastu stopniami długości (142°—157° od Greenwich). Przeto dwa konary oraz węzeł wideł, wyspa Jesso, tworzą w stosunku do siebie trzy odrębne całości. A przytem każda ta całość przytyka do innych mas lądowych, co podnosi jeszcze bardziej ową odrębność, a uwydatnia się przedewszystkiem w stosunkach etnograficznych.

Na wyspie Jesso obecnie mieszkają Japończycy, przybyli od południa z głównych swych siedlisk. Na Sachalinie mieszkają Gilacy i Orokwie, których ojczyzną jest Azycja wschodnia, a gdzie większość ich dotychczas przebywa. Wychodzący z Kameczatki zajęli najbardziej północną wyspę Kurylską.

Wszelako wymienione ludy nie są wcale wyłącznymi mieszkańcami tych krain. We wszystkich tych trzech krainach przebywa jeszcze inny lud, zupełnie różny od Japończyków, Oroków i Kameczadałów; i co więcej, śladów tego ludu nie spotyka się nigdzie na masach lądowych, z kąd tamte pochodzą i z kąd napłynęły. Zajmuje on na Jesso głównie wybrzeża; na Sachalinie południową część wyspy; na łańcuchu kurylskim południowe i środkowe wyspy wyłącznie¹⁾; północną wspólnie z Kameczadałami²⁾.

¹⁾ Pisząc to, pomijam krótkotrwałą kolonizację aleucką. Na początku drugiej połowy naszego stulecia przez kompaniję rosyjsko-amerykańską sprowadzeni na wyspy Kurylskie, Aleuci opuścili je po roku 1875, to jest, gdy te wyspy całkowicie przeszły pod rząd japoński.

²⁾ Aczkolwiek statystyka długo jeszcze będzie stanowić słabą stronę państw wschodnich i na podstawie jej nic nigdy pewnego o ludności w danym kraju powiedzieć nie można, wszelako dla nabrania ogólnego pojęcia o ilości Ainów przytaczam cyfry. Na wyspie Jesso w 1873 r. było ludności około 80,000. Ainowie stanowią jej mniejszą część,

toce, którą nazwał De Langle. Następnie również się z nimi zetknął, wylądowawszy w drugiej, bardziej na północ leżącej, a nazwanej przez siebie D'Estaing.

La Pérouse i uczestnicy jego wyprawy byli wychowañcami szkoły Rousseau. Obrazy Ainów, przez nich kreślone, są zabarwione idyllizmem, cechującym tę szkołę przy zetknięciu się z przyrodą prostą i dziką. Słowniczek, złożony ze 160 wyrazów ainoskich, uzupełnia opisy La Pérouse'a.

Ponieważ cel główny wyprawy leżał w zbadaniu wybrzeży wschodnich Azji i wysp sąsiednich, do owego czasu jeszcze nieznanych i nieopisanych, La Pérouse zatrzymał się jeszcze na przeciwległym Sachalinowi brzegu Mandżuryi, w zatoce nazwanej przez siebie De Castrie. Tam poznał Oroków. Porównanie Ainów z Orokami uwydatniło w oczach podróżników francuskich wiele cech, właściwych każdemu z tych ludów. Cieśninę Tatarską, odkrytą dopiero w 1808 r. przez Japończyka Mamie Rinzo, La Pérouse poczytywał za głębokow ład Azji wchodzącą zatokę, przypuszczając połączenie się Sachalinu z ładem stałym na północy. Cofnął się więc z obawy mierzyny, i, płynąc z powrotem tą drogą, odkrył południowo-zachodni cypel Sachalinu; przyładek na nim nazwał Crillon, okrążył go, wpłynął na cieśninę Sachalin od Jesso oddzielającą, która obecnie nosi jego nazwisko, i wydostawszy się na wody Oceanu, podążył do Kamczatki ¹⁾.

Krusenstern w swej podróży na około świata (1803—1806) zatrzymał się na Sachalinie w części południowej wyspy, w zatoce Aniwa (1805). Tu częste odwiedziny ładu pozwoliły uczestnikom wyprawy dokładnie przypatrzeć się Ainom i porównać ich z sąsiadami północnymi, oraz mieszkańcami krajów sąsiednich ²⁾.

Współcześnie prawie z Krusensternem odwiedził Sachalin, aczkolwiek w innym celu, porucznik Dawydow, na czele ekspedycyi wojennej, zarządzanej przez posła rosyjskiego Rezanowa do Japonii. Dawydow zebrał jużto sam, jużto za pośrednictwem Japończyków, do 2000 wyrazów ainoskich i ułożył z nich słowniczek ³⁾.

¹⁾ La Pérouse: *Voyage autour du monde*, Paris, 1798. Słowniczek nosi tytuł: *Vocabulaire des habitans de l'île Tchoka, formé à la baie de Langle*.

²⁾ Путешествіе вокругъ свѣта въ 1803, 4, 5, 6 годахъ на корабляхъ Надеждѣ и Невѣ Крузенштерна, 1812.

³⁾ Słownik ainoski Dawydowa, pod tytułem: Словарь нарѣчій народовъ, обитающихъ на южной оконечности полуострова Сахалина, собранный на мѣсть покойнымъ лейтенантомъ Гаврилою Давыдовымъ, został pomieszczony w powyżej wskazanem dziele.

Krusenstern, a za nim Dawydow, pierwsi dochodzą do wniosku, że Ainowie z Sachalinu, Ainowie z Jesso, oraz Kurylowie kosmaci jeden lud stanowią.

Tak więc dopiero na początku XIX stulecia trzy siedziby Ainów zostały wyszukane i ich tożsamość w trzech różnych siedzibach spozstrzeżona.

Cóż atoli zwracało szczególniejszą uwagę na Ainów wszystkich podróżników, gdziekolwiek bądź ich tylko spotykali?

Ainowie, jak to ze wszystkich opisów jest widoczna, są ludem, pozostającym na pierwotnym stopniu kultury. Żadnych więc śladów po sobie w dziejach powszechnych nie zostawili. Żadnych pomników sztuki w ziemiach przez się zamieszkałych nie wzniesli. Nawet mowy swej, w postaci pisma, przechować nie umiając, żadnych zabytków twórczości umysłowej nie posiadają. Co więcej, przemysł ich ogranicza się do wyrobu najprostszych przedmiotów, do codziennego tylko użytku, lub łowiectwa i rybołówstwa przydatnych, i nie nosi na sobie żadnych cech oryginalności.

Zwracała przeto uwagę podróżników wyłącznie ich postać, zupełnie różna od postaci otaczających ich ludów.

Przedewszystkiem więc Ainami zająć się była powinna etnologija. Oni są jej wyłącznym prawie przedmiotem.

Lecz etnologija w chwili wzmiankowanych poszukiwań i odkryć znajdowała się dopiero jako nauka w zawiązku. Brakowało jej rzeczy głównej: metody. Więc ani zebrany już podówczas materiał nie mógł być dla nowej nauki, jaką się ona następnie stała, wystarczającym; ani też teoryje antropologiczne owoczesne, na tym materyjale oparte, do jakichkolwiek bądź rezultatów poważnych dojść nie mogły. Należało uzupełniać dalej materyjały i czekać.

Przyszło to tem łatwiej, że w miarę rozwoju etnologii, która zainteresować się Ainami głównie tylko mogła, zbieranie samo materyjałów na nową wchodziło drogę. Na początku drugiej połowy naszego stulecia Japonija, w skutek traktatów z państwami europejskimi (1854—1858), ponownie dla Europejczyków otwartą została.

Przez ostatnie trzy wieki postęp znaczny uwydatnił się w Europie. Już nie sami tylko misyjonarze lub awanturnicy i wyzyskiwacze handlowi zaczęli się cisnąć do gościnnego kraju, lecz przeważnie ludzie, którzy za doznana gościnność potrafili podnieść wiedzę, przemysł i dobrobyt narodu. Europejczycy, zdobywszy swobodę ruchów i czynów w Japonii, mogli się stykać z Ainami już nietylko przygodnie, dorywczo, i ograniczać się do opisu ich powierzchowności lub notowaniu brzmienia kilkunastu wyrazów ich języka; ale przebywać wśród nich, wchodzić

z nimi w stałe stosunki, wnikać w ich życie domowe, przypatrywać się im we wszystkich objawach ich bytu. Zamiast więc obrazów z podróży, zaczęły się pokazywać studyja etnologiczne, oraz całe monografie Ainom poświęcone ¹⁾. A nadto, szkoły i uniwersytet na wzór europejski, z wykładem języków europejskich założone, wychowują w Japonii zastępy miejscowych badaczy. Japończycy sami zwrócili się do badań etnologicznych i zainteresowali się Ainami. Dowodzi tego ilość dzieł, wydanych w Japonii, o Ainach wyłącznie traktujących ²⁾.

Współcześnie z otwarciem dla Europejczyków Japonii, Rosyjanie zajmują Sachalin, na początku częściowo, następnie całkowicie (od roku 1875). Za ekspedycjami wojennymi następowały inżynierskie i naukowe ³⁾. Poznawanie Ainów na Sachalinie odbywało się również zblizka i wszechstronnie, jak to miało miejsce na Jesso. Od roku 1867 do 1872 przebywał na Sachalinie lekarz M. Dobrotworski. Prace jego liczne dostarczają obfitego i cennego materiału do badania Ainów zarówno pod względami etnograficznymi, jak i innymi.

Skoro więc etnologowie, w skutek nowego kierunku swej nauki, uczuli potrzebę nowego materiału do swych badań, wzmiankowane wypadki ułatwiły im posiadanie takowego. Pomiary czaszek i szkieletów Ainów zastąpiły dawniejsze opisy ich powierzchowności.

Profesor Dr. Izydor Kopernicki w r. 1880 otrzymał od Dra B. Dybrowskiego z Sachalinu jeden szkielet i siedm czaszek Ainów. Opracowawszy tak bogaty materiał, jakiego dotąd nie miano w Europie, Prof. Kopernicki w rozprawie p. t. „O kościach i czaszkach Ainosów“ ⁴⁾

¹⁾ Na czele monografii postawić należy D. Anuczyna, pod tytułem: *Материалы для антропологии восточной Азии. I. Племя Айновъ*; pomieszczonej w wydawnictwie: *Извѣстия общества любителей естествознанія, антропологии и этнографіи. Томъ XX, Москва, 1876.* Henryka Siebolda dzieło: *Ethnologische Studien über die Aino auf der Insel Jesso*, Berlin, 1881, zostało na język polski przetłumaczone przez Dra L. Dudrewicza (*O Ajnosach wyspy Jesso*. Warszawa, 1883).

²⁾ W 1887 r. wyszedł w Tokio tom I *Memoirs of the literature college, imperial university of Japan*. Tom ten składa się z trzech rozpraw i wszystkie trzy są poświęcone Ainom. Z trzeciej dowiadujemy się, że w samej tylko Japonii wyszło przeszło 400 dzieł, traktujących o Ainach.

³⁾ Dr. L. v. Schrenk's *Reisen und Vorschungen im Amur-Lande*. Tom trzeci: *Die Völker des Amur-Landes*, zawiera dwie rozprawy o Ainach.

⁴⁾ Pamiętnik Akademii Umiejętności w Krakowie. Wydz. matem.-przyrodniczy T. VII 1882 str. 27—68 z 4 tabl.).

O pracach swych poprzedników na tem polu Dr. I. Kopernicki podaje notatkę następną: „Pierwszą czaszkę Ainosą w Jesso dostał i opisał Dr. Busk w r. 1868. We dwa lata później, t. j. w r. 1870, szkielet ainoski wraz z czaszką i 3 czaszki Ainosów z Jesso opisał Dr. J. B. Davis. W r. 1873 Prof. Virchow podał krótką wiadomość

wystąpił z następującymi wnioskami: 1) że Ainy są wzrostu mniej niż miernego, mężczyźni mają szkielet gruby, potężnie zbudowany, kobiety zaś przeciwnie nader delikatny; 2) że proporcjonalnie do wzrostu mają oni nogi nieco krótkie; że ich kości goleniowe są dość znacznie spłaszczone; 4) że budowa miednicy kobiecej jest u nich wielce zbliżoną do europejskiej; 5) że budowa czaszek ainських, porównana z innymi wschodnio-azyjatyckimi, odznacza się bardzo wyraźnym i statecznym typem długogłowym, wraz z pewnym stopniem prognatyzmu i widocznym eurognatyzmem mongolskim.

Na samych czaszkach zauważył autor następujące właściwości osteologiczne, najgodniejsze uwagi: nader słabe nazeębienie szwów czaszkowych, częstą obecność nieprawidłowego szwu na kościach jarzmowych (*sut. zygomatica transversa* Virchow), wyraźny walec kostny wzdłuż szwu podniebiennego i dość często walcowaty kształt zęba mądrości. W końcu autor opisał nigdzie dotąd dokładnie nieznanne wypłowania pośmiertne kości czaszkowych przy otworze potylicznym, które przypisuje jakimś nieznanym praktykom guślarskim ludów okolicznych, lecz nie samych Ainów.

W innej rozprawie, p. t. „Czaszki Ainów według nowych materiałów“¹⁾, tenże uczony, zbadawszy i opisawszy nowy szereg czaszek z Sachalinu (6 mężczyzn i 6 kobiecych), stwierdził dawniejsze wnioski swoje o charakterystyce kranjologicznej Ainów, równie jak dostrzeżone na ich czaszkach właściwości osteologiczne, z wyjątkiem walcowatego kształtu zębów mądrości, który okazał się takim na jednej tylko czaszce. Wypłowania pośmiertne kości, tym razem nie tylko u samego otworu potylicznego, znalazł autor równie często, jak pierwej.

Nakoniec, zestawivszy wypadki własnych badań kranjologicznych o Ainach z najnowszymi badaniami etnologicznymi Dra L. Schrencka o ludach nadamurskich, doszedł autor do podobnegoż wniosku i uważa Ainów za szczątek ludów okrajnych (*Randvölker*) dawnej paleazyjatyckiej formacji etnicznej.

o czaszce mężczyzny otrzymanej z Sachalinu. W rok później Dr. Dönitz z Yokohamy opisał jedną czaszkę Ainosy z Jesso. Następnie znowu Prof. Virchow otrzymał w r. 1876 drugą czaszkę Ainosy z Sachalinu, a w Czerwiec t. r. jedną czaszkę z Jesso, o których w swoim czasie podał wiadomość na posiedzeniu Tow. antropologicznego w Berlinie. Nakoniec Dr. Anuczyn w r. 1876 wyczerpująco zbadał i opisał szkielet i czaszkę Ainoski, oraz dwie czaszki Ainosów z Sachalinu“.

¹⁾ Pamiętnik Ak. Um. w Krakowie Wydz. mat.-przyp. T. XII 1886 str. 45—86 z 3 tabl.).

Dokonane pomiary pozwalają na wskazanie Ainom miejsca właściwego w systematycznym układzie rodzaju ludzkiego. Według A. de Quatrefages'a stanowią oni osobną rodzinę w gałęzi azyjatyko-amerykańskiej, pnącej się na konarze allofilskim, który wyrósł na pniu rasy białej. Współ z konarem allofilskim na pniu kaukaskim rosną jeszcze trzy inne: fiński, semicki i aryjski ¹⁾.

Po etnologii zająć się powinna Ainami, ze względu na ich mowę, lingwistyka.

Ainowie, nie posiadając pisma ani żadnych zabytków piśmiennictwa, a przytem będąc osiedleni w trzech różnych krajach, właściwie języka jednego, wspólnego wszystkim trzem odłamom ludności, nie mają. Są tylko trzy główne narzecza, używane w trzech siedliskach i ulegające ciągle wpływowi mowy ludności sąsiedniej. W takim wypadku, materiału dla lingwistyki dostarczają tylko spisy wyrazów, dokonywane w oznaczonej miejscowości i w oznaczonym czasie.

Ponieważ zbieranie materiałów lingwistycznych zależnem było od poznawania Ainów, przeto i pod tym względem każde ich siedlisko ma swoją odrębną historyją, która dzieli się, również jak historyja poznawania samego, na dwa różne okresy ²⁾.

Najbogatszą w fakta jest historyja, tycząca się Ainów z Jesso.

Pierwszym Europejczykiem, który rozpoczął spisywać wyrazy ainoskie na Jesso był Broughton. W czasie swej wyprawy (1795—98) zebrał on do siedemdziesięciu wyrazów, używanych przez Ainów, zamieszkałych na wybrzeżu zatoki Wulkanicznej ³⁾.

Wkrótce najbliżsi sąsiedzi Ainów, Japończycy, prześcignęli na tem polu przybyszów ze stron tak odległych. W 1804 roku wyszedł słownik aino-japoński Mosioguza, ułożony przez administratora wyspy Jesso Abe

¹⁾ *Histoire générale des Races humaines*. Paris 1889. p. 456. I temi słowy objaśnia klasyfikację powyższą: „De l'ensemble de données, on doit, ce me semble, conclure que les Aïnos sont une race fondamentalement blanche et dolichocéphale plus ou moins altérée par d'autres éléments ethniques dont un, au moins, est essentiellement mongolique“ (O. c. p. 467).

²⁾ Ponieważ spisy wyrazów, dokonywane w nowych warunkach, mają wszelkie nad dawniej dokonanymi pierwszeństwo, ograniczam się więc tylko wskazaniem tych głównych zbieraczy dawniejszych, których prace stały się źródłowemi. Przeto pomijam 1) te encyklopedyczne publikacje, do których wyrazy ainoskie dostawały się z drugiej lub trzeciej ręki; 2) wszelkie opracowania gramatyczne, oparte na źródłach, pochodzących z pierwszego okresu znajomości Ainów.

³⁾ W. R. Broughton: *A voyage of discovery to the north Pacific Ocean in the years 1795—98*. Słowniczek mieści się w tem dziele.

Chozaburo, tudzież tłumacza jego, Ihara Kumairo. Zawiera on do trzech tysięcy wyrazów, a przytem znaczna ilość zdań i kilka pieśni.

W skutek otwarcia Japonii dla Europejczyków, zbieranie materyjałów lingwistycznych, podobnie jak poprzednio etnologicznych, na nowa wstąpiło drogę. W 1881 roku wydał W. Dening: *A Vocabulary of Aino Words and Phrases* ¹⁾. W rok później, J. Batchelor: *An Aino Vocabulary* ²⁾. W 1886, G. Summers: *An Aino-Englisch Vocabulary* ³⁾.

Pierwsze zapoznanie się z językiem Ainów sachalińskich sięga ogłoszenia drukiem słowniczka La Pérouse'a i słownika Dawydowa. Po zajęciu Sachalinu przez Rosyjan, Dobrotworski w czasie pięcioletniego pobytu swego na tej wyspie zajął się językiem Ainów i zbieraniem materyjałów słownikowych. Aino-rosyjski słownik, opracowany przez niego, wyszedł dopiero po śmierci autora w 1870 r. ⁴⁾. Oprócz zebranych przez siebie na Sachalinie wyrazów ainoskich (do 5000, licząc w to i imiona własne) Dobrotworski drugie tyle pomieścił w tym słowniku wyrazów, pochodzących z innych dwu siedlisk Ainów, zebranych w różnych czasach i przez różne osoby. To rozszerzenie zakresu, chociaż niewątpliwie podnosi wartość tego słownika jako materyjału, naraża wszelako pracę całą na zarzut co do systematu w układzie.

Tak więc, dla poznania narzecza Ainów na Sachalinie do źródeł poprzednich przybywa nowa i poważna praca Dobrotworskiego.

Dla poznania narzecza Ainów z wysp Kurylskich nie dotychczas, oprócz powyżej wzmiankowanego słowniczka, ułożonego jeszcze przed półtora wiekiem, nie posiadamy. Publikacyja obecna, powstała z materyjałów, zebranych na wyspie Szumszu, najbardziej północnej w łańcuchu wysp Kurylskich, a więc najbliższej Kameczatki leżącej, jest pierwszą pracą w tym zakresie. Na wyspie tej żywił ainoski ścierał się i zlewał z przybyszami z Kameczatki.

Dopiero, gdy na podstawie słowników, zebranych w każdym kraju, powstaną opracowania gramatyczne narzeczy ainoskich, gdy wyjaśnione różnice w narzeczach pozwolą poznać wzajemny stosunek do siebie tych narzeczy, oraz ciężar wpływu na nie obcych języków, możebnem będzie ułożenie gramatyki porównawczej języka ainoskiego.

¹⁾ *Chrysanthemum, September-December. 1881.*

²⁾ *Transactions of the Asiatic Society of Japan, Vol. V.*

³⁾ *Transactions of the Asiatic Society of Japan, Vol. XIV.*

⁴⁾ *Аинско-русскій словарь М. М. Добротворскаго, Казань, 1876.* Przy słowniku jest pomieszczonych kilkanaście rozpraw, oraz notatek treści wszelakiej, po części już ogłaszanych w rozmaitych wydawnictwach peryjodycznych.

Drogą poznawania narzeczy ainoskich lingwistyka przyjsć może z pomocą etnologii w kwestyi, tyczącej się pochodzenia i przeszłości Ainów, dotychczas pozostającej zagadką. Lingwistyka tylko bowiem potrafi odszukiwać zaginione ślady Ainów w nazwach miejscowości różnych, zdoła nakreślić granice zajmowanych dawniej przez nich przestrzeni, a nawet zaznaczyć kierunek w wędrówkach tego ludu ¹⁾.

Lingwistyka w tym razie może zastąpić zwyczajsko bajeczne zawsze podania, do których się obecnie etnologowie nieraz z konieczności uciekają.

* * *

Oto wyjątek z listu Dra B. Dybowskiego, z którego poznamy, w jaki sposób i przy jakich okolicznościach powstały spisy wyrazów w języku Ainów kurylskich.

„Słowniczek kurylskich wyrazów był mi podyktowany przez Kurylezyków z wyspy Szumszu, bawiących przypadkowo przez lat kilka (od r. 1878 do 1881) na Kamezatee akurat w tę porę, kiedym przybył do Pietropawłowska w lecie 1879 r.

W jaki sposób układałem ten słowniczek, również jakie losy były Kurylezyków, o których mowa, objaśni opowieść następująca. Rosyjsko-amerykańska kompanija, zawładnąwszy handlem całego wybrzeża posiadłości rosyjskich na Oceanie Spokojnym, urządziła swoje faktoryje i stacje myśliwskie na wyspach Kurylskich. W tym celu przewiozła ona pewną ilość rodzin aleuckich, pochodzących z różnych wysp łańcucha aleuckiego, na wyspy Kurylskie. Przewiezieni Aleuci służyli kompanii jako robotnicy i jako myśliwi. Raz urządzone stacje myśliwskie przetrwały panowanie rosyjsko-amerykańskiej kompanii i przeszły po jej zwinięciu pod zarząd prywatnej kompanii kupców rosyjskich. To trwało aż do czasu, gdy wyspy Kurylskie odstąpione zostały rządowi japońskiemu w zamian za wyspę Sachalin, która po rok 1875 należała i do Rosyi i do Japonii.

¹⁾ Próbę takiego zastosowania lingwistyki do zbadania wpływu Ainów na Japoniją, a więc wyśledzenia śladów Ainów w Japonii, prowadzących do odkrycia ich zagadkowej przeszłości, znajdujemy w rozprawie B. H. Chamberlaina, pod tytułem: *The Language, Mythology, and geographical Nomenclature of Japan viewed in the light of Aino Studies*. Praca ta jest pomieszczona we wzmiankowanych już *Memoirs of the Imp. University of Japan*.

„Po objęciu wysp Kurylskich przez urzędników Mikada, faktoryje rosyjskie volens nolens ustąpić musiały. Zarządzający faktoryją, rodem z Kameczatki, namówił Aleutów, ażeby prosili rządu rosyjskiego o przewiezienie ich na Kameczatkę, a ztamtąd na wyspy Komandorskie. Aleuci usłuchali namowy, podali prośbę i byli w skutek niej przewiezieni kosztem rządu rosyjskiego do Pietropawłowska na Kameczatce w jesieni 1878. Wraz z Aleutami dało się uwieść namowom i kilka rodzin Kurylezyków, które również jak i Aleuci i razem z nimi na jednym okręcie wojennym odstawieni zostali do portu pietropawłowskiego i to w porze jesiennej, po skończonym połowie ryb, a więc wtedy, gdy zapasów żywności na dziewięciomiesięczną zimę przygotować już nie można było....

„Z wiosną kazano Aleutom i Kurylezykom przenieść się do wsi Sierogłazki, zamieszkałej przez Rosyjan, a mianowicie przez Kozaków kameczackich w liczbie 36 osób obu płci (23 męż. 13 kob.), wsi położonej o trzy wiorsty od Pietropawłowska, nad zatoką Awaczyńską. Tutaj kazano im pobudować barabary, czyli ziemianki....

„Gdy się zrodził projekt wyjazdu Aleutów z Pietropawłowska, a raczej z Sierogłazki na wyspy Komandorskie, Kurylezycy od nich się odłączyli, nie chcieli oni bowiem wyruszać na nowe miejsce, lecz stanowczo zapragnęli wrócić do ojczyzny, albo przynajmniej osiedlić się w najbliższej odległości od ojczyzny. Takim miejscem była dla nich wieś Jawina, leżąca na zachodnim wybrzeżu Kameczatki, ostatnia ze wszystkich, a więc najbliższa od wyspy Szumszu. Do tej wsi rok rocznie na wiosnę przybywają Kurylezycy, przywożąc ze sobą skóry lisie dla wymiany na proch, ołów, siekiery, noże i t. d.

„Uzyskawszy pozwolenie, trzeba było się starać o środki przewozowe i o środki egzystencyi podczas podróży. Transportowanie sześciu osób dorosłych wraz z ich rzeczami i dzieckiem u piersi nie jest rzeczą łatwą w Kameczatce; na to trzeba 6 nart, 6 ludzi przewodników czyli kajurów i 42 psy zaprzęgowe; a gdy po rzece płynąć wypada, trzeba mieć przynajmniej trzy czółna czyli baty i użyć do przewozu 6 przewodników. Odrywać więc od zajęć tylu ludzi i zabierać całą siłę przewozową z każdej wsi na kilka dni, (gdyż podróż od wsi do wsi wraz z powrotem zaprzęgu trwa zwykle dni kilka), jest rzeczą niezmiernie trudną. Trzeba na to nakazu władzy i energicznego poparcia ze strony starostów. Gdy do tego dodamy, że trzeba było odziać podróżujących i dać im środki żywności, to łatwo zrozumiemy, że wyprawa Kurylezyków była ewenementem dla stosunków miejscowych. Jeżeli ona ostatecznie przysła do skutku i uwięziona została pomyslnym rezul-

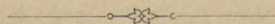

tatem, to tylko dzięki energii administratora Kamezatki i dzięki ofiarności kilku osób.

„W marcu 1881 roku, grono Kurylczyków opuściło Pietropawłowski i w czerwcu stanęło w Jawinie. Tu porozumiał się ze swoimi krewnymi przybyłymi z wyspy Szumszu, dostali od nich obietnicę zabrania ich na wiosnę 1882 r. ze sobą do miejsc rodzinnych. Zimą 1882, gdym przybył do wsi Jawina, ostatni raz z nimi się widziałem; a później się dopiero dowiedziałem, że szczęśliwie dotarli do celu swych marzeń, i że tam urządzili się znośnie i że mają nadzieję polepszenia swego bytu.

„Oto jest krótka historia Kurylczyków, których trafem szczęśliwym użyć mogłem do podyktowania mi słowniczka wyrazów kurylskich. Kurylczycy mężczyźni rozmawiali po rosyjsku, znali język aleucki, a jeden z nich umiał nawet pisać po rosyjsku. Te okoliczności ułatwiały zadanie, jakie sobie postawiłem. Wszakże jeszcze większym ułatwieniem dla mnie było to, że Aleuci Kurylscy umieli po kurylsku i że jeden z nich, dosyć wykształcony człowiek, umiał dobrze pisać po rosyjsku.

„Nasamprzód spisywałem sam wyrazy kurylskie, potem dawałem je do przepisywania Aleutowi, a następnie czytałem w obec Kurylczyków i dawałem do poprawy piśmiennemu Kurylczykowi. W taki sposób powstał słowniczek wyrazów kurylskich.“

A.

- aajni* (аайни) — siedzieć, siadać; sedere, sidere; v. *aejnyj*, *apumua*, *ari*.
aana (аана) — gatunek kaczek nurkowatych, sawka; fuligula mersa.
aapu, *apu* (аапу, апу) — siostra, soror. *kijani a.* (кiяни а.) — siostra starsza; soror major natu; v. *kijani*.
aatkari (ааткари) — wiązać, splątać; vincire, nectere, connectere; v. *Sina*.
aba (аба) — drzwi; janua, porta.
abat' (абать) — deska; asser, tabula.
abgib (абгиб) — nędzny, mizerny; miser, languidus.
abi (аби) — ogień, ignis.
abiča (абича) — ganek, projectio.
abigis (абигис) — głównia; pruna, titio.
abimiriri (абимирири) — iskry, scintillae.
abuubu (абуубу) — starszy brat; frater major natu; v. *ubu*.
acirva (ацирва) — giąć, flectere.
acivi (ациви) — wtykać; inserere, immittere.
ačani (ачани) — podeszwy; soleae.
ačaniherus (ачанинерус) — skóra na podeszwy; corium ex quo soleae praeparantur; v. *rus*.
ačın (ачин) — pachy; alae, axillae.
ačipo (ачипо) — wuj, stryj; avunculus, patruus.
ačipu mičakipu (ачипу мичакипу) — brat stryjeczny, wujeczny; patruelis (frater), consobrinus; v. *mici*, *akipo*.
ačiri (ачири) — obalić; evertere, pervertere.
ačirk'eto (ачиркето) — gwiazdy spadające; stellae cadentes; v. *Keto*.
ačkumkum (ачкумкум) — pajak; aranea.
adimiriri (адимирири) — szczery; sincerus.
aejnyj (аэйнный) — siedzieć; sedere; v. *aajni*, *apumua*, *ari*.
aibi (аиби) — ostrze strzały; acumen sagittae.
aj (ай) — pocisk, strzała, kula; jaculum, sagitta, glans; v. *ajkarp*, *ajnep*.
ajba (айба) — trzeć; terere.
ajevo (аево) — oznaczony; certus.
ajkaco (айкацо) — on zdrów, ma się dobrze; salvus est; valet.
ajkaran (айкаран) — prosty; rectus, directus.
ajkarp (айкарп) — przyrząd do lania kul; instrumentum ad glandes fundendas.

- ajner* (айнеп) — ołów, plumbum.
ajno, aino (айно, аино) — człowiek, homo.
ajnikiri (айникири) — ludno; multitudo magna hominum.
ajnosar (айносар) — usta; os hominis; v. *car*.
ajnoimak (айноимак) — ząb ludzki; dens hominis; v. *imak*.
ajnononok (айнононок) — cycki; mamillae; v. *nonok*.
ajnorar (айнорар) — brwi u człowieka; supercilia hominis; v. *rar*.
ajnoreki (айнореки) — broda u człowieka; barba hominis; v. *reki*.
ajnoru, ajnorudu (айнору, айноруду) — włosy ludzkie; crines, capilli.
ajnosik (айносик) — oczy ludzkie; oculi hominis; v. *sik*.
ajntar (айнтар) — ludzie; homines.
ajntatur (айнтатур) — z ludźmi; cum hominibus.
ajmur'e (айнуре) — nazywać się; vocari, nominari.
ajpa (айпа) — zgubić; amittere.
ajus (аюс) — gatunek ryby; cottus catafractus.
akarkarp (акаркарп) — czysty; purus; v. *karkari*.
akatkapu (акаткапу) — macznica; uva ursi.
aki (аки) — ciskać, strzelać; jaculari.
akipu (акипу) — młodszy brat; frater minor natu; v. *ubu, abuubu*.
akraj (акраї) — ława piaszczysta na rzece, mielizna; vadum, brevia.
akur (акур) — odbijanie się (jadła), rzyganie; ructus.
am (ам) — pazur; unguis.
amma (амма) — kłosać; ponere.
amma (амма) — pastwisko; pascuum.
amospi (амоспи) — foka; phoca.
amospirus (амоспирус) — skóra foki; pellis phocae; v. *rus*.
ampakt (ампакт) — kiedy; quam.
amp'ernak (ампернак) — łupany; fissus; v. *p'eri*.
ampirasp (ампирасп) — posłany; missus.
ampiskipi (ампискипи) — czytany; lectus.
ampororon (ампоророн) — zrobiony; factus.
ampororukar (ампорорукар) — urzędnik; muneri praefectus.
anačerp (аначерп) — powalony; eversus.
anainakurp (анайнакурп) — wielki; magnus.
anajkin (анайкин) — wszyscy, wszystko; omnes, omnia.
anajkip (анайкип) — każdy; quisque.
anajkip jomantuj (а. ёмантый) — rozdawać; distribuere; v. *jomantuj*.
anajrap (анайрап) — starty; tritus.
anajpotas (анайпотас) — przyprzegać; adjungere; v. *jootraskij*.
anakauimp (анаккаумп) — porwany, uniesiony; sublatus, raptus; v. *ana-*
man, unain.

- anakiwiba* (анакириба) — przewrócony; perversus.
- anamam* (анаман) — porywać, unosić; tollere, rapere.
- anamani* (анамани) — wnosić; inferre, importare.
- ananišerbocin* (ананисербочин) — donoszony (płód); suo, justo tempore natus; v. *nananiš'erpa*, *anisirpa*.
- anapar* (анапап) — wykuty; excusus; v. *apo*.
- anatiru* (анатиру) — zawieszać; appendere.
- anaun* (анаун) — zanosić; deportare.
- aňagub* (анчагуб) — uczony; doctus.
- aňep* (анеп) — wyjedzony; exesus.
- aneva* (анева) podziobany; rostro contusus.
- anetikinkip* (анетикинкип) — daleki; longinquus.
- ani* (ани) — ty; tu.
- anigi* (аниги) — przynosić; apportare.
- anikocku* (аниковку) — odebrany, odjęty; adeptus.
- animan* (аниман) — nosić; ferre.
- aniop* (аниоп) — obciążony; oneratus.
- anipirpi*, *anipirt* (анипирпи, анипирт) — polny; agrestis, campester.
- anisirpa* (анисирпа) — donosić (płód); usque feliciter ventrem ferre; v. *ananiš'erbocin*, *nananiš'erpa*.
- aniskap* (анискап) — kradziony; furatus; v. *iska*.
- anituniskip* (анитунискип) — nadęty; inflatus, turgidus, tumens.
- anivimpij* (анивимпий) — szkodliwy; nocens, noxius.
- ankanomatyp* (анканоматып) — oświetlony; illustratus.
- ankonomatiti* (анкономатити) — przestępny, winny; secleratus, noxius.
- an'kan'veni* (ан'канвени) — ranny; vulneratus.
- ankarkar* (анкаркар) — przygotowany, przyrządzony, oczyszczony, praeparatus; v. *karkari*, *akarkarp*.
- ankarkar čep kap* (а. чеп кап) — wyprawiona skóra rybia; pellis piscis praeparata; v. *čep*, *kap*.
- ankarkar kankan* (а. канкан) — wyprawione kiszki (zwłaszcza foki); intestina (praesertim phocae) praeparata; v. *kankan*.
- ankarkar kimkam kankan* (а. кимкан к.) — wyprawione kiszki niedźwiedzia; intestina ursi praeparata; v. *kimkam*.
- ankarkar pririkij* (а. пририкій) — pokrzywa przyrządzona na włókno; urtica ad fila facienda; v. *pririkij*.
- ankarp* (анкарп) — utopiony; mersus, aquis enectus.
- ank'eki* (анкеки) — złamany; fractus.
- an'ko* (ан'ко) — pepek; umbilicus.
- an'kosun'kiči* (ан'косун'кичи) — oszukany; falsus (prt. prf.); v. *sung-kaskaj*.

- ankuwa* (анкува) — wypity; ebibitus, exhaustus.
anman (анман) — upieczony; coctus, assus.
anokčipva (анокчипва) — kupiony; emptus; v. *joki*.
anoman (аноман) — nosić, ferre.
anojskariri (анойскарири) — zagrażać; obsepire, obstruere.
anotarip (анотарип) — usypany; infusus, exstructus, jactus.
anotitirp (анотитирп) — wydeptany, utarty; calcatus, conculcatus, obtritus.
anovsika (ановсика) — odprzeżony; abjunctus (equus curru).
ansakanki (ансаканки) — zgotowany; coctus, bullitus; v. *suaty*.
ansanpitkirin (ансанпиткирин) — trudny, żmudny, męczący; difficilis, molestus.
ansinampan (ансиампан) — pleciony; nexus.
ansinampapo (ансиампапо) — związany; vinctus, constrictus.
ansipinipi (ансипинипи) — ubrany, wystrojony; vestitus, exornatus.
ansirgosiskin (ансиргосискин) — nakryty; tectus, velatus.
ansirkokipik (ансиркокипик) — obwinięty; obvolutus, obtectus.
ansirkunini (ансиркунини) — obłożony, obity; tectus, inductus, munitus.
ansirkuroron (ансиркуророн) — spróbowany, skosztowany; degustatus, prae gustatus, delibatus.
ansospa (ансоспа) — rozerwany, rozszarpany; direptus, dilaceratus.
anšur (аншур) — zgotowany; coctus, bullitus; v. *suaty*, *anman*, *ansakanki*.
ansučep (ансууцеп) — ryba gotowana; piscis coctus.
ansura (ансура) — odesłany, odprawiony; dimissus.
antiantromius (антиантромиус) — dozwolony; permissus.
antonap (антонап) — zdobyty; occupatus, bello captus, subactus.
antosar (антосар) — zamieniony; permutatus.
antrubuskovo (антрубушково) — odmrożony; gelu ambustus; v. *anturab*.
antuin (антуин) — odcięty; decisus, recisus.
anturab (антураб) — rozmrożony; regelatus; v. *antrubuskovo*.
anučagu (анучагу) — nastrugany; scalptus, dolatus.
anukap (анукап) — sprzątnięty, wyniesiony; purgatus, sublatus.
anumkoton (анумкотон) — obcy kraj; regio aliena, extera; v. *koton*.
anumpan (анумпан) — mały, szczupły, malutki; parvus, parvulus.
anun^okorp (анун^oкорп) — cudzy, obcy; exterus, alienus.
anuraririp (анураририп) — oczyszczony, depurgatus.
anutumasiri (анугумасири) — zmieszany; permixtus.
anva (анва) — być, bywać, przebywać, uczęszczać; esse, adesse, frequentare.

- apa* (апа) — drzeć; lacerare.
apačiki (апачики) — chodzić boso; nudis pedibus incedere.
apari (апары) — palić, zapalać; urere, accendere.
apimujru (апинуйру) — płomienisty, ognisty; flammeus, igneus.
apkasi (апкаси) — wchodzić; intrare.
apkis (апкис) = abigis — głównia; pruna, titio; v. *abigis*.
apo (апо) — bić, uderzać, kuć; ferire, cudere; v. *anapar*.
aprap (апрап) — Marzec; Martius.
apu (апу) = аару — siostra; soror; v. *аару*.
apuj (апуј) — przyrząd do zawieszania kociołka nad ogniem; tripus ex quo pendet vas supra ignem.
apujurta (апуюрта) — piec; fornax, furnus.
apujurta a. — rozpalać w piecu; ligna in fornace accendere; v. *apujurta*.
apukur (апукур) — miech kowalski; follis.
apunua (апунуа) — siadać; considerare; v. *ari*, *ajni*.
apurpu (апурпу) — miękki; mollis; v. *apurva*.
apurva (апурва) = apurpu — miękki; mollis; v. *apurpu*.
apust (апуст) = aba — drzwi; janua, porta; v. *aba*.
ar (ар) — trawa słodka; herba dulcis.
ari (ари) — sadzać; ponere, locare; v. *apunua*, *ajni*.
arki (арки) — ból, choroba; dolor, morbus; v. *v'enarki*.
arki (арки) — lewy; laevus, sinister.
arkik'ema (аркикема) — lewa noga; pes laevus; v. *k'ema*.
arkit'ek (аркитек) — lewa ręka; manus laeva; v. *tek*.
arkitikiki (аркитикики) — mańkut; scaevola; v. *arki*, *t'ek*.
arkiturin (аркитурин) — na lewo; laeva (manu, parte); v. *arki*.
arkuačij (аркуачій) — pożyteczny; utilis.
arru (арру) — rodzaj lilii, nazwa miejscowa sarana; lilium tenuifolium.
arsiko (арсико) — rumiany; rubore suffusus.
artoas cup (артоас цуп) — Lipiec; Jullius; v. *cup*.
aršendruk (арсэндрук) — północ, wschód; wiatr z morza; septentrio, oriens; ventus a mari.
arsinskariri (арсинскарири) — odwracać; avertere.
arsujkorčip (арсуйкорчип) — łódź niewielka; navicula.
arvampij (арвамπίј) — siedm; septem.
arvanini (арванини) — siedmioro; septem.
arvat (арват) — Aleut; Aleutus.
arv'ent'er (арвентер) — północno-wschodni wiatr; aquilo.
asak (асак) — ławka; scamnum.
ašeny (асены) — stać, być odległym; stare, distare.

- asin⁹ka* (асин⁹ка) — zdejmować ubranie, rozbierać się; vestem exuere, deponere.
- asini* (асини) — widzieć; videre.
- asinto* (асинто) — urodziny; dies natalis.
- asipandru* (асипандру) — wychodzić; exire.
- asirkari* (асиркари) — przerabiać, sporządzać, ustawiać; reficere, instruere; v. *kari*.
- asirp* (асирп) — nowy; novus.
- asirpikari* (асирпикари) — odnawiać; renovare; v. *kari*.
- asirsipinyj* (асирсипиний) — przebrany; alia veste indutus.
- askaikur* (аскаикур) — sztuczny; artificiosus.
- askinini* (аскинини) — pięcioro; quinque.
- askinip* (аскинип) — pięć; quinque.
- askinot* (аскинот) — sto; centum.
- askipit* (аскипит) — palec, palce; digitus, digiti; *ičakuskipit* (ичакускипит) — wskazujący p., index; *juturutaskipit* (ютурутаскипит) — czwarty p., annularis; *onaskipit* (онаскипит) — mały p., minimus; *šekumskipit* (секумскипит) — środkowy p., medius; *šeskipit* (сескипит) — wielki p., pollex. V. *ičaku*, *juturat*.
- askurunkani* (аскурункани) — pierścień; annulus.
- asmajp'e* (асмайпе) — woda słodka; aqua dulcis, e fontibus.
- assy* (ассы) — stawiać, zakrywać; ponere, locare, obtegere, occultare.
- astyki* (астыки) — pręt, pręty; virga, ae.
- asyntyj* (асынтый) — sień; atrium.
- atajkosnip* (атайкоснип) — tani, lichy; vilis.
- atajkurn* (атайкурн) — cenny, drogi; pretiosus.
- atajnankarn* (атайнанкарн) — niewypłacony; insolubilis.
- atap'et* (атапет) — piaski na rzece, wydmy; arena in flumine.
- atat* (атат) — potrawa z ryby; cibus e piscibus.
- atkar* (аткар) — wyć; ejulare.
- atuj* (атуй) — ciasnina morska; fretum.
- atujka* (атуйка) — morze; mare; *a. rutik* (а. рутикъ) — morze błyszczy, lśni się; mare lucet, nitet.
- atujkampij* (атуйкампий) — woda morska; aqua maris.
- atujkan* (атуйкан) — morski; marinus.
- aty* (аты) — ważyć; ponderare, librare.
- auni* (ауни) — padać, zachodzić; occidere.
- aunkotori* (аункотори) — kryć się; recondere se in aliquem locum; se abdere in aliquo loco.
- aunnisator* (ауннисатор) — wieczór; vesper; v. *nisator*.
- av* (ав) — język, głos; lingua, vox.

- avingari* (авингари) — zaglądać; introspicere, inspicere.
avruj (авруй) — krzykliwy, krzykacz; clamosus, clamitator; v. *av*.
avujuku (авуюку) — wkładać, wtrącać; interponere.
avtergi (автерги) — spotykać; occurrere.
avva (авва) — wyciekać; effluere.

C.

- camok* (цамок) — zamek; claustrum.
caniku (цанику) — cebula; allium sp.
car (цар) — usta; os, ris.
carsika (царсика) — ruszać, movere.
casan (цасан) — podbiegać; succurrere.
casi = *časi* (цаси, часи) — biegać; currere
catvy = *caty* (цатвы, цаты) — wąrga; labrum.
rikinki c. (рикинки ц.) — w. górna; l. superius.
ranki c. (ранки ц.) — w. dolna; l. inferius.
če (це) — dom; domus.
čekari (цекари) — budować; aedificare.
čekormat (цекормат) — gospodyni; mater familias.
čekorkur (цекоркур) — gospodarz, mąż; pater domus, p. familias, maritus.
čekuc'ekur (цекуцекур) — domowy; domesticus.
čekutor (цекутор) — sufit; tectum cubiculi e ligno.
čeokorkor (цеокоркор) — nasienny; seminalis.
čep = *čep* (цеч, чеч) — ryba; piscis; v. *ičep*.
č. ansuu (ц. ансуу) — ryba gotowana; p. coctus.
č. kačvy (ц. качвы) — łowić rybę; piscari.
č. kap (ц. кап) — skóra rybia; cutis piscis.
č. k'e (ц. ке) — tłustość rybia; adeps piscium.
č. mos (ц. мое) — błonka rybia; membranula.
c. nompij (ц. номпій) — klej rybi; gluten piscium.
č. očenčo (ц. оченчо) — ogon rybi; cauda piscis.
č. ramram (ц. рамрам) — łuska; squama.
č. s'e (ц. се) — pęcherz rybi; vesica piscis.
č. tekop (ц. текоп) — płetwy; pinnae.
četojusi [цетоюси] — bielić; dealbare.
četokor (цетокор) rodzony, krewny; consaguineus, propinquus.
chavin (хавин) — rak, raki; astacus fluviatilis; a. vulgaris.

- chetu* (хэту) — charkać, odchrząkiwać, spluwać; screare, espuere; v. *iramka avgi*.
- chničarsy* (хничарсы) — piłować; serra findere; delimare.
- chogubi* (хогуби) — grzyby; fungi, boleti.
- choiba* (хоиба) — obcierać; abstergere.
- chomakokorpa* (хомакокорпа) — smarować ikrą; ovis piscium ungere.
- choptek* (хоптек) — sosnowy; pineus.
- chorat ki* (хорат ки) — bujać się; oscillare.
- chorga* = *chorka* (хорга, хорка) — nazad; retro, retrorsum.
- chorka okivi* (х. окиви), v. *okivi* — nazad pędzić, przypędzać; adpellere.
- chorsika* (хорсика) — parzyć; urere.
- chorsiva* (хорсива) — kwaśny; acidus, acerbus.
- chotoni* (хотони) — kraj rodziny; locus natalis, natale solum.
- chumkutiki* (хумкутики) — grzmieć; strepere.
- chumruj* (хумруй) — grzmiący, hałaśliwy; strepens, turbulentus.
- chuni* (хуни) — olcha; alnus.
- churikany* (хуриканы) — miedziany; cupreus.
- churmaka* (хурмака) — wachać; odorem rei trahere.
- cima, cimaka* (цима, цимака) — raniony; vulneratus.
- cimpumba* (цимпумба) — stapać; incedere.
- cipion* (ципион) — obarczać, ładować; onerare.
- cipo* (ципо) — wiosłować; remigare.
- cir* = *čir* (цир, чир) — ptak; avis.
- cir, cirkiri* (цир, циркири) — kaczka, kaczki; anas, anates.
- cir am* (ц. ам) — pazur ptaka; unguis avis.
- cir ja* (ц. я) — sieć na ptaki; rete, reticulum aucuparium.
- cir k'e* (ц. ке) — tłustość ptaków; adeps avium.
- cir očenči* (ц. оченчи) — pióra ogonowe, sterówki; pennae caudales, rectrices.
- cir'ekur* (цирекур) — pstry; variegatus.
- cituranin* (цитуранин) — na prawo; dextra (via, manu).
- cokurca* (цокупца) — podpatrzenie, podejrzenie; suspicio.
- cotujtujn* (цотуйтуйн) — miotła; scopa.
- cup* = *čup* (цуп, чуп) — słońce; sol.
- sirkuruk c.* (сиркурук ц.) — księżyc; luna; v. *sirkurka*.
- cup as* (цуп ас) — pół księżyca; luna nascens; novilunium.
- cup aun* (цуп аун) — zachód słońca; sol occidens.
- cup urikinin* (цуп уркинин) — wschód słońca; sol oriens.
- cup ton koton* (ц. тон котон) — kraj, państwo; regio, imperium.
- cup tono* (ц. тоно) — król; rex, imperator.
- cup tun maci* (ц. тун маци) — żona króla; uxor regis.

cup tun po (ц. т. по) — syn króla; filius regis.

cup tun pomat (ц. т. помат) — córka króla; filia regis; v. *pomat*.

cup = *čur* (цуп, чуп) — miesiąc; mensis.

tos (тос) — Styczeń; Januarius.

motojtan (мотойтан) — Luty; Februarius.

apran (апран) — Marzec; Martius.

pajkancircup (пайканцирцуп) — Kwiecień; Aprilis.

karunokarcup (капунокарцуп) — Maj; Majus.

sakip kar cup (сакип кар цуп) — Czerwiec; Junius.

artoas cup (артоас цуп) — Lipiec; Julius.

morsakar cup (морсакар цуп) — Sierpień; Augustus.

morsasumka (морсаумка) — Wrzesień; September.

tutuas cup (тутуас цуп) — Październik, Grudzień; October, December.

s'erituas cup (серитуас цуп) — Listopad; November.

cupurgur (цупургур) — gągoł; Anas clangula.

curo (цъпо) — płynąć; nare.

cyrsoa (цъпсоа) — uspokoić, utulić (dziecko); mitigare, permulcere (infantem).

cusy (цъсы) — płakać; flere.

cyumojri (цъумойри) — cicha woda; aquae stagnantes.

cyutunas (цъутунас) — bystra woda; aquae rapidae.

cyvy (цъвы) — kłuć; pungere; v. *icyvy*.

čaača (чаача) — lis; vulpes.

čaçani (чачани) — gatunek zwierzęcia morskiego zbliżony do Delfinów, drapieżny, z wielką pletwą na grzbiecie; Orca gladiator.

čaçinčur (чачинчуп) — łańcuch gór; juga montium.

čaçini (чачини) — szczyt; cacumen, mons editior.

čaciri (чацири) — gatunek kaczki; Anas histrionica.

čačoki (чачоки) — gatunek kaczki; Anas falcata.

čacu, inuin č. (инуин чачу) — kaczka krzyżówka; Anas boschas.

čaj (чай) — herbata; thea chinensis.

čajnida (чайнида) — miseczka; patella.

čajnik (чайник) — imbryk do herbaty; vas ad theam preparandam.

čaktyj (чактый) — rozrywać; divellere, diripere.

čamana (чамана) — skrzydele; branchia.

či (чи) — prącie; penis.

čit (чит) — części płciowe niewieście; genitalia feminina.

čibi bas (чиби бас) — zewnątrz; extra.

čibo = *čipo* (чибо, ципо) — wiosłować; remigare.

čechče (чэхчэ) — pryszcz; tumor, pustula.

- četokar* (чэтокаp) — krewny; consanguineus.
čikrij (чикpий) — płynący; fluens.
čindru (чиндру) — łyżwy; calopodium.
čip (чип) — łódź; navicula, linter.
čipsibuj (чипсибуј) — ster; gubernaculum.
čivskari (чивскари) — połów; captura.
čivtunus (чивтунус) — bystry; vehemens, velox, acer, violentus.
čojpun otari (чойпун отари) — wlewać; infundere.
čokaj (чокај) — my; nos.
čokap (чокап) — cholewy; scapus caligae.
čokor (чокор) — familijny, mający rodzinę; familiam habens.
čonon (чонон) — wiecheć pod podeszwą; solea substrata.
čonsunsangi (чонсунсанги) — świecić; lucere.
čukan (чукан) — jesień; auctumnus.

E.

- ečak* (эчак) — miejsce nie zamarzające (na rzece lub morzu); loca non
 gelantia (in amne vel mari).
ečaktyj (эчактый) — odkrywać; aperire.
ečan (эчан) — plaster; emplastrum.
ečarany (эчараны) — komunia św.; coena sacra.
ečetocharu (эчетохапу) — siostra cioteczna, wujeczna, stryjeczna; soror
 ex amita; s. patruelis, consobrina.
ečiruruj (эчируруј) — żartobliwy; jocosus.
ečitani (эчитани) v. *enunkatani* — jagody suchodrzewki; baccae lonice-
 rae caeruleae.
ečitkiri (эчиткири) — mysz; Mus.
ečokaj (эчокај) — wy; vos.
ejejramujuskova (эейрамујускова) — odwykać; desuescere.
ejk'ekorkamič (эйкекоркамич) — przybrany ojciec; patris sponsi vel
 sponsae locum in nuptiis tenens.
ejkij (эйкий) — tracić; absumere.
ejnai (эйнај) — pokrajać się; secari.
ejos (эіос) — wiatr sprzyjający; ventus secundus, a tergo.
ejotošnoka (эётошнока) — poskramiać; domare.
ejripi (эйрипи) — przyjaciel; amicus.
ejrpitura (эйрпитура) — towarzysz podróży; comes.
ejspany (эйспаны) — główiasty; capitatus, bulbosus.
ejsruni (эйсруни) — kosmaty; pilosus, villosus.

- ejtovki* (эйттовки) — porąbać się; dissecari.
ekaj (экай) — siwy; canus.
ekaiкур (экайкур) — dorosły, dojrzały; puber.
ekan (экан) — potem; postea, deinde.
ek'e (эке) — tu, tutaj; hic, hoc loco.
ekiki (экики) — drażyć się; scabi, lacerari.
ekimi (экими) — chwycić; captare, prehendere.
ekimrasospa (экимрасоспа) — rozdzierać; divellere.
ekojki (экойки) — krzywy; obliquus.
ekorokrij (экорокрий) — czarny, ciemny; niger, obscurus.
ekorok susu (экорок сусу) — czarna łoża; salix sp.
ekoroktaj (экороктай) — ziemia; terra.
ekorpi (экорпи) — mieć; habere.
ekosmači (экосмачи) — synowica, siostrzenica; filia fratris, f. sororis.
eksarbio (эксарбіо) — jagody (jagody zajęcze?); baccae (uva leporina?).
ekugu (эугу) — syn brata matki; filius avunculi.
ekuku (экуку) — kum, kuma, swat, swatka; sponsor, testis baptismi;
 pronubus, pronuba.
emaka (эмака) — wysadzać; exponere.
emakun p'eton (эмакун петон) — źródła, początek rzeki; fontes am-
 nis; v. *p'et*.
ematnu (эматну) — nieżonaty, nieprawy; caelebs, injustus, illex.
emi maknu (эми макну) — bezzębny; edentulus, dentibus carens; v. *imak*.
emitanu (эмитану) — beznosy; naribus carens; v. *etu*, *etupuj*.
emitkiči (эмиткичи) — prawnuk, prawnuczka; pronepos, proneptis.
emkirarnu (эмкирарну) — mający wielką rodzinę; pater familias pau-
 eos liberos habens.
emok (эмок) — rękawiczki; manuum tegumenta.
emotra (эмотпа) — szczyrać, skubać; vellere, vellicare.
emponukoru (эмпонукору) — bezdzietny; sine liberis, prole.
emponukur (эмпонукур) — niepłodny; sterilis.
emr'enu (эмрену) — bezimienny; sine nomine.
eninkov (энинков) — żagiew; boletus igniarius.
enikokuni (эникокуни) — obiecany; promissus.
enokampij (энокампий) — tępy; hebes, obtusus.
enteri (энтери) — czekać; expectare.
ent sajkin (энт сайкин) — dla (dla mnie?); pro, propter, ob (mihi?).
enumkatan (энумкатан) — jagody Suchodrzewki; baccae Lonicerae
 coeruleae.
enunkatani (энункатани) — suchodrzewka; Lonicera coerulea.
ejki (эйки) — leżeć; cubare.

- ep'era* (эпера) — nóz; culter.
ep'ecerin (эпецерин) — do brzegu! adpelle!
epiuny (эпиуны) — swistać; sibilare.
epomoč (эпомоч) — córka; filia.
erari (эрари) — zginać się, prosić o co; incurvari, supplicare.
erarkar (эраркар) — uderzenie; contusio.
eraunčas (эраунчас) — zbiegać; decurrere.
erbu (эрбу) — oblicze; facies, os, vultus.
erikus (эрикуе) — sztokfisz; gadus.
erikutyk (эрикутык) — jasny; clarus, lucidus, nitidus.
eromtajnomat (эромтайноматъ) — nałożnica; concubina.
erumu (эруму) — szczur, mysz; glis, mus.
erunispa (эруниспа) — czesać włosy; pectere.
eščamp'etk'eri (эщампеткери) — trwożyć, straszyć; terrere, metum ini-
 cere alicui.
eseki (эесекси), v. *esiki* — zasłaniać; contegere, abscondere.
esiochneri (эсёхнери) — hardy, wyniosły; superbus.
esirkiki (эсиркики) — klaskać rękami; plaudere.
esisamnon (эсисамнон) — przybrana matka; matris sponsi vel sponsae
 in nuptiis locum tenens.
esiski (эесиски), v. *eseki* — zamykać; claudere.
eskarba (эскарба) — ociągać się; cunctari.
eskargaran (эскаргаран) — spowiedź, spowiadać się; confessio (culpaе),
 delicta pateri.
eskojamop (эскоямоп) — obrażać się; offendi, laedi.
eskomaj (эскомай) — jagody; baccae, uvae.
eskori (эскори) — obdarzać; donare, (dono alicui).
esumva (эсумва) — ginąć; perire.
etachtyj (этахтый) — prosty, gruby; rudis, incultus, rusticus.
etai (этаи) — ciągnąć; trahere.
et'eknep korman (этекнеп корман) — milczeć; silere, tacere.
etik'estan (этикестан) — żebrak; mendicus, inops.
etik'nepisko (этикнеписко) — odmawiać; abnuere, negare, recusare.
etikoman (этикоман) — nie chcieć; nolle.
etispij (этиспий) — gatunek foki; Otaria Stelleri.
etajba (этайба) — wyciągać; extrahere.
etopu (этопу) — smark, sluz wyrzucony przez nozdrza; mucus, pituita
 nasi.
etu, etupuj (эту, этупуй) — nos, nozdrze; nasus; v. *emitanu*.
etujsik (этуйсик) — szyć; suere.
etujniki (этуйники) — najeść się; cibo satiari.

- etumu* (этуму) — katar; gravedo.
etuninkar (этунинкар) — spotkany; obviam iens.
etuomoron (этуоморон) — meszka; simulia.
etupirka (этупирка) — toporek, ptak wodny z rodziny Alk; Mormon.
etykin (этыкин) — przednia część łodzi; rostrum (navis).
euj (эуй) — piekło; tartara, locus infernus.
eurajki korkum (эурайки коркум) — uzbroić; armare.
evinin (эвинин) — jęczmień; hordeum.
evošpurikor (эвошпурикор) — wróg; hostis.
evrochta (эврохта) — zniszczyć; abolere.

I.

- icak* (ицак) — słuchać; audire.
icagaran (ицагаран) — brudny, brzydki, wstrętny; sordidus, turpis, deformis.
icagarejkar (ицагарейкар) — pobrudzić się; squalere.
icakarkar (ицакаркар) — pobrudzić, sordes affricare.
icaku = *ićaku* (ицаку, ичаку) — pokazywać, uczyć, nauczać; indicare, docere, praecipere.
icaku skipit (и. скипит), v. askipit — wskazujący palec; index.
icakukur (ицакукур) — nauczyciel; docens, praeceptor.
icataspari (ицатаспари) — odmawiać; negare.
icatyn'ku (ицатын'ки) — rozkazywać; iubere, imperare.
ichcytu (ихцыту) — ochrypły; rarus, raucus.
icherigi (ихериги) — rozmnażać; multiplicare.
icyvy (ицывы) — ukłuć; pupugisse; v. *cyvy*.
iča (ича) — rznąć; secare, caedere.
ičaru (ичару) — czoło; frons.
ičer = *іčer* (ичеп, ицеп) — źdźbło; culmus.
icurus kamari (ицурус камари), cf. *cup*, — za miesiąc; post mensem.
ijajkarty (ияйкашты) — zdradzać; prodere.
ijamortyr (иямоптыш), cf. *eskojamor* — obrażony, skrzywdzony; offensus, laesus.
ijamorva (иямопва) — wątpić; dubitare.
ijejary (иейары) — uragać, krzywdzić; deridere, laedere.
ijejrovastyj (иейповастый) — krzywdzący, laedens, injuria afficiens.
ijetimi (иетими) — bluźnić; blasphemare.
ijevrajri (иеврайри) — umywać; lavare, abluere.

- ije ? ri* (ие ? ри) — czuć, sentire.
ijajni (ийнини) — podziwiać; admirari.
ijon^gkar (иён^гкар) — jąkać się; balbutire; cf. *itakimn*.
ikabas (икабас) — pomagać; adiuvare; v. *ikok*.
ikak (икак) — być dzikim; esse ferus.
ikakumpi (икакумпи) — podścielać; substernere.
ikana (икана) — wrogi; hostilis.
ikanven (иканвен) — ranić; vulnerare.
ikapasi (икапаси), cf. *ikabas* — dostarczać, pomagać; praebere, adiuvare.
ikaraj (икарай) — wybawiać; liberare, solvere, absolvere.
ikari, *ikarkari* (икари, икаркари) — naprawiać; emendare, corrigere.
ikaseski (икасески) — skrywać; occultare, abscondere.
ikasimpiotari (икасинпётари) — myć się; lavari, ablui.
ikasio (икасио) — napadać; incidere.
ikasooduk (икасоодук) — zarastać; concreocere, pilo, vestiri, tegi.
ikasoraj (икасорай), v. *ikaraj* — wybawiać; liberare, solvere, absolvere.
ikastestik (икастестик) — mróz; gelu.
ikatupasik (икатупасик) — dzielny; fortis, impiger.
ikič (икич) — mieszkają (?); habitant (?).
ik'eetuni (икеэтуни) — przeszkadzać; prohibere, impedire.
ik'ekorkaj (икекоркай) — serdeczny; carrissimus.
ikikatvempi (икикатвемпи) — obwiniać; accusare.
ikikni (икикни) — pleść; plectere; cf. *aatkari*.
ikinomati (икиномати) — chrzciny; baptismus.
ikipisva (икиписва) — rozpytywać; interrogare, exquirere, inquirere.
ikiraus (икираусь) — rogaty; cornutus.
ikirisi (икириси) — chcieć, velle.
ikocari (икоцари) — nabierać sił; vigere.
ikoiska (икоиска) — pustoszyć, rozehwytywać; populari, deripere.
ikojui (икойуи) — poruszać, krzywdzić, grabić; movere, injuria aliquem
 afficere, laedere, adimere.
ikok (икок), v. *ikak* — zdziczały; factus ferus.
ikoni (икони) — chorować; aegrotare.
ikorevba (икоревба) — ginąć; perire, interire.
ikosinampa (икосинампа) — podwiązywać; subligere.
ikosnekon (икоснекон) — podnosić, robić ulgę; levare, sublevare.
ikosromstandu (икосрометанду) — dla siebie dobrze usposabiać; gratiam
 aucupari (*briguer la faveur*).
ikosunki (икосуики) — oszukiwać; fallere.
iksa (икса) — ciągnąć, wozić; trahere, vehere.
iku (икуй) — żuć; manducare; cf. *ikujbak*, *imak*.

- ikujbak* (икуйбак), v. *ikuj* — zęby trzonowe; dentes molares.
ikujen (икунь) — mlaskać (językiem); lingua sonum edere.
ikujskunari (икуйскунари) — zabawny; facetus.
ikukiani (икукіану) — słuchać; audire.
ima (има) — piec; coquere, pinsere.
imak (имак) — zęby, przednie zęby; dentes incisivi.
imakani (имакани) — rybka, owsianka; Alburnus ovsianka.
imakarka (имакарка) — ból zębów; dolor dentium.
imantij (имантії) — dawać; dare, donare; cf. *anajkir*.
imartakor (имартакор) — przyjmować gości; hospitio, epulis accipere, excipere.
imatkor (иматкор) — żenić się; uxorem ducere.
imat kontris (имат контрис) — żenić; uxorem alicui dare.
imerejkiri (имерейкири) — marznąć; algere, frigore vexari.
imiki (имики) — dzielić; dividere.
iminari (иминари) — rozśmieszyć; risum movere, r. excitare.
iminari (иминари) — śmieszny; ridiculus, ridendus.
imir (имир) — błyskawica; fulgor.
imojriska (имойриска) — skąpieć; parce uti rebus.
imokorsko (имокорско) — drzemać; somno vinci, gravari; dormiscere.
imokorsujra (имокорсуїра) — zasypiać; obdormiscere.
imorcyj (иморцый) — senny, obdormiscens.
imosa (имоса) — całować; oscula dare.
imosva (имосва) — budzić się; expergisci.
imuraj (имурай) — obejmować; amplecti.
inai (инаи) — rąbać, rznąć, zabijać; caedere, occidere.
inevsariki (иневсарики) = *inai*.
in'evsari (иневсари) — rozweselać; exhilarare.
inini (инини) czworo; quattuor, quaterni, quater.
inip (инип) — cztery; quattuor (4).
inip vampikasma (и. вампикасма), v. *vampikasma* — czternaście; quattuordecim (14).
inisintian (инисинтіан) — piękny; pulcher.
in'kari (ин'кари) — patrzeć; cernere, spectare.
invip (инвип) — ołówek, graphium.
inui (инуи) — farbować; inficere, tingere, colorem inducere.
inuin čači (инуин чачу), v. *čači*.
inujin, *inujinsuj* (инуюн, инуюнцый), cf. *cirekur* — szary, pstry (?); rarus, variegatus (?).
inujinermum (инуюнэрмум) — mysz; Mus sp.
inumpusi (инумпуси) — smolić, kleić; nigro maculare; glutinare.

- inunće* (инунце) — letnie na polach mieszkania; aestiva; v. *č'e*.
inunkari (инункари) — miły; gratus.
ipa = *ipava* (ипа, ипава) — znajdować; reperire; invenire.
ipakar (ипакар) — upewniać, wmawiać; affirmare, persuadere.
ip'ekuri (ипекури) — pić; zwłaszcza: napoić trucizną (muchomorem);
 potum alicui praebere; praecipue: venenum (agaricum muscarium)
 in potione dare.
ip'er'ekar (иперекар) — jadło; cibus.
ip'erpan (иперпан) — przekłuwac; perpingere.
ip'en'er (ипенеп) — ster; gubernaculum.
ip'enuj (ипенуй) — łupać; findere.
ipikar (ипикар) — piec, gotować; coquinare.
ipikar'č'e (ипикарце) — kuchnia; culina; cf. *č'e*, *inunće*.
ipikarvo (ипикарво) = *ipikar*.
ipinit (ипинит) — widelec; furcillae.
iparasa (ипароса) — słać, podścielać; sternere, substernere.
ipiri (ипири) — karmić; nutrire.
ipiruj (ипируй) — objadać się; cibo onerari, se differere.
ipisi (иписи) — pytać się; quaerere, interrogare.
ipiski (иписки) — czytać; legere.
ipita (ипита) — stół; mensa.
ipokinvanty (ипокинварты) — spostrzec; animadvertere.
ipokurva (ипокурва) — rodzić się; nasci.
iporva (ипорва) — szczenić się; parere, partum edere, catulos eniti.
irajkiva (ирайкива) — nieboszczyk; defunctus.
iraktuj (ирактуй) — mieć powodzenie; rem bene, feliciter, ex sententia gerere.
iramán (ираман), v. *vije ? ri* — czuć; sentire.
iramka avgi (ирамка авги) — charkać, odchrząkiwać, spluwać; espuere, screase; cf. *četu*.
iramkarpar (ирамкарпар) — myśleć; putare, cogitare.
iramkurka (ирамкурка) — ciemność; tenebrae.
iramoesma (ирамоесма) — chcieć, pożądać; velle, cupere.
irampirkar (ирампиркар) — uspakajać; tranquillum reddere, placare.
iramsiba (ирамсиба) — duszny; suffocans, spiritum intercludens.
iramnis, -nius (ирамнис, -нюс) — przywykać, assuefieri, assuescere.
iramujusmoči (ирамујосмочи) — zezwalać, zgadzać się; concedere, permittere, annuere.
irana (ирана) — gubić; perdere, amittere.
irancik (иранцик) — słodki; dulcis.
iraraj (ирарай) — tacać; volvere.

- irari* (ирари) — wciskać; imprimere.
iraski (ираски) — wyrzynać; excidere, incidere, excindere, exsecare.
ir'earu (иреару) — wspominać; commemorare.
ir'echtani (ирехтани) — blady; pallidus.
ir'ejen (иреен) — łązić, pełzać; repere.
ir'eka (ирека) — chwalić; laudare.
ir'ekori (ирекори) — nazywać; nominare.
ir'esu (иресу) — wychowywać; educare.
ir'ewi (иреви) — giąć; flectere.
irikajuka (прикаюка) — zalewać; aliquid rei infundere; inundare (aqua).
irikan'ka (прикан'ка) — oblewać; perfundere; cingere, circumfluere (amnis).
irikirikuj (ирикрикруй) — zagadkowy, ciemny; obscurus, involutus.
iripij (ирипий) — towarzysz; socius.
iririn (иририн) — pokrzywa, urtica.
iririn karkar (и. каркар) — międlić pokrzywę; urticam frangere.
irirkor (ириркор) — kołysanie łódki od fali; oscillatio navis.
iritinoman (иритиноман) — namaczać; mollire (aqua), aquae immergere, tingere.
irivkoman (привкоман) — zarastać (rana); concreescere, claudī.
irkapitada (иркапитата) — rozwiewać; disicere, discutere, difflare.
irochtykan (ирохтыкан) — czysty; purus.
ironani (иронани) — zabijać; interficere, occidere.
ironanwa (иронанва) — zdobywać; capere, occupare.
ironna (иронна) — zgubić; perdere, amittere.
irotyń (иротынь) — gęsty; densus.
irujki (ируйки) — toczyć, ostrzyć; volvere, acuere.
iruki (ируки) — połykać; haurire, absorbere.
irupus (ирупус) — marznie, mróz bierze; glaciale frigus est; glacies inducitur.
irura (ирура) — odprowadzać, towarzyszyć w podróży; comitari.
iruska (ируска) — gniewać się, kapryścić; irasci.
iruskari (ирускари) — dokuczać, gniewać, rozgniewać; vexare, angere; iram alicui conciere.
iruskaruj (ирускаруй) — zły; malus.
iruskij (ируский) — groźny; severus, acerbus.
iruskoroj (ирускорой) — gniewliwy, rozgniewany; iracundus, iratus.
irvu (ирву) — topnieje; (glacies) liquescit; (nix) tabescit.
isambit k'eri (исамбит кери) — męczyć; cruciare, torquere.
isamka (исамка) — trzeć; terere.
isamp'etkuri (исампеткури) — zgubić; perdere, amittere.

- isampitkiri* (исампиткири) — dusić; strangulare.
isatki (исатки) — suszyć; siccare.
iscaukompa (исцаукомпа) = *ikujen*.
iščampitk'eri (ищампиткери) — zatrudniać, przeszkadzać; impedire, turbare.
išeski (исески) — zakrywać, skrywać; operire, celare.
isikarkopon (исикаркопон) — włócznia; hasta.
isikijoma (исикиёма) — mrużyć oczy; claudere oculos; nictari.
isinodiva (исинодива) — wyrodny; degener.
isiokuiry (исюкуири) — chwalić się, chełpić się; gloriari.
išipinika (ишипиника) — obuwać się; inducere pedibus.
isipusi (исипуси) — przesolić; nimium salis addere in cibum; ultra modum salire; cf. *isupusi*.
isirkikari (исиркигари) — przylatywać; advolare.
isirkokiro (исиркокиро) — śmiecić, brudzić; inquinare.
iska (иска) — kraść; furari.
iska čep (иска чеп), v. *čep* — rodzaj ryby; piscis sp.
iskaraptyj (искараптый) — zawstydząć; confundere; pudore afficere.
iskariri (искарири) — przewracać; pervertere, invertere.
iskojamortuj (искоямоптый) — krzywdzić, obrażać; laedere, offendere.
iskomaj, tuk i. (искомай, тук и.) — maliny; Rubus Idaeus.
iskosikotuj koptu (искосикотуй копты) — oszpecić; foedare, deformare.
ismapasari (исмапасари) — przechadzać się, spacerować; ambulare.
isokari (исокари) — wierzyć, ufać; credere, fidere.
isomkan (исомкан) — zgubić, stracić; amittere.
ison (исон) — szczęśliwy; felix.
isonap (исонап) — nieszczęśliwy; infelix.
isospa (исоспа) — obdzierać, grabić; deripere, adimere, detrahere.
isot (исот) — naprzód; ante, prius; prae, prior.
isot numan (и. нуман) — onegdaj; die abhinc, tertio.
istajki (истайки) — uderzyć; ferire.
istikani (истикани) — stal; chalyps.
isupusi (исупуси), v. *isapasi* — solić; salire.
isuspasnari (исуспаснари) — zadyszeć się; respirare non posse.
ita (ита) — deska; assar, tabula.
itaki (итаки) — mówić; loqui.
itakinun (итакинун) — jękanie się; linguae difficultas.
itakininu (итакинину) — szeplenić, blaese loqui, titubare.
itakitasi (итакитаси) — tłumaczyć, interpretari.
itaknojtuni (итакнойтуни) — upierać się; persistere.
itaraj (итарай) — upewniać; affirmare, pro certo aliquid dicere.

- it'eri* (итери) — czekać; expectare.
it'esi (итеси) — przesiewać (przez sito); incernere.
itoisiski (итойсиски), v. *iseski* — zakopywać; condere, infodere.
itoki (итоки) — zarażać; occidere.
itoskamari (итоскамари) — za tydzień; post hebdomadem.
itubič (итубич) — podrugie, powtórę; secundo, iterum.
itujtujen (итуйтуен) — siać; serere, sementem facere.
ituktin (итуктин) — nasiona, semina.
itup (итуп) — zazdrościć; invidere.
itupcy (итупцы) — zarażać, inficere.
itupoman (итупоман) — przechodzić; transire.
itupomon (итупомон) — odchodzić; abire.
itura (итура) — prowadzić; ducere.
iturano (итурано) — kochać się, romansować; amore alicujus capi, teneri.
ivanini (иванини) — sześćcioro; sex; v. *jevampij*.
ivantuj (ивантый) — próbować, doświadczać; probare, experiri.
ivantuj (ивантый) — próbnny, na próbę dany; aliquid ad probandum, experiendum datum.
ivaro (иваро) — święty, poświęcony; sacer; v. *ivoro*.
iv'entyj (ивентый) — zepsuć; corrumpere.
iven'kikojki (ивен'кикойки) — bić, uderzać, obrzynać, oszpecać; verberare, ferire, obtruncare.
ivanot (иванот) — tysiąc (1000); mille (M).
ivoro (иворо) — kapłan; sacerdos; i. *pon*, v. *pon* — należący do służby kościelnej, śpiewak; diaconus, subdiaconus, cantator.
ivorsma (иворсма) — tonąć; mergi, in inum deferri.

J.

- ja* (я) — sieć do łowienia soboli; sieć na ryby; niewód; rete ad zibelinas capiendas; rete ad pisces capiendos.
jaama (яама) — rękojeść u niewodu; ansa, manubrium retis.
jaasiri (яасири) — rozpoczęty; coeptus, inceptus.
jaba (яба) — szyć; suere.
jaikomo (яикомо) — zarzucać; obruere, proicere.
jainu turv'entyj (яину турвентый) — zbijać; jungere, vincere, plagis contundere.
jakam (якам) — porządki u niewodu; apparatus ad rete ne mergat.
jataki (ямаки) — kłaść; ponere.
jampij (ямпий) — chłodny, zimny; frigidus.

- jan* (ян) sam; ipse, solus; *jan itakien* — on sam powiada; ipse dicit;
jan jousy — sam pojechał; solus profectus est.
- jani* (яни) — poroniony płód; abortus.
- janva* (янва) — spółkować; coire.
- ja oki* (я оки) — robić sieć, niewód; nectere rete; cf. *ja*.
- japa* (япа) — zbić, wyrzucić do szczętu; strzec, pilnować; excidere, custodire.
- jarkari* (яркари) — ranić, zranić; vulnerare.
- jarkori* (яркори) — przygotowywać, robić zapasy; parare, providere.
- jarkori* (яркори) — przygotowany, na zapas schowany; praeparatus, provisus.
- jaru* (яру) — roślina, podróznik; Taraxacum.
- jaska* (яска) — pocieszać; solari.
- jaskok'eri* (яскок'ери) — łechtać, łaskotać; mulcere, titillare.
- jasyk* (ясык) — oka w sieci; hamis consertum rete, maculae retium (les mailles d'un filets, d'un rets).
- jatajkar* (ятайка) — płacić; pendere, solvere.
- jatynki* (ятынки) — matnia; succus retis.
- jautar* (яутар) — jarończyk; japonus.
- jaut'erki* (яутерки) — upaść; cadere.
- jav* (яв) — kłos; spica.
- javgi* (явги) — dopływać; adnare.
- jeary* (яры) — ozdabiać; ornare.
- jegibtyj* (егибтый) — niebezpieczny; periculosus.
- jejcyr* (ейцыр) — ptak, kormoran (?); Cormoranus (?).
- jejčiri* (ейчирі) — sparzyć się; igne laedi.
- jejčiru* (ейчиру) — suszyć; siccare.
- jeikari* (ейкари) — unikać, oswabadzać się; solvi, liberari.
- jejmimki* (еймимки) — strzyć; tondere.
- jejni* (ейни) — topola; populus.
- jejompa* (еѣмпа) — zmarszczyć; corrugare; v. *jomba*.
- jejupkar* (еюпкар) — nadymać; inflare.
- jejuri čaača* (еюри чаача) — odmiana lisa (z ciemnym podgarlem); Vulpes sp. V. čaača.
- jejka* (ейка) — przez szparę patrzeć; per rimam spectare.
- jejmachtuj* (еймахтый) — znakomity; insignis.
- jejnįspa* (ейниспа) — drapać się; scabere (se).
- jejsinompa* (ейсиномпа) — płać, wikłać; implicare.
- jejsiski* (ейсиски) — ukrywać się; latere.
- jekamp'eka* (екампека) — otrzymywać; accipere.
- jekancio* (еканцио) — późno; sero, tarde.

- jekarabi* (екараби) — szaleć, wściekać się; furere.
jekarap (екарап) — wstydzic się; pudore tangi.
jekimra (екимра) — chwycić, captare.
jekiptan (екиптан) — straszny; terribilis.
jekokomu (екокому) — rozwinać, explicare.
jekošismo (екошисмо) — tęsknić; desiderio rei vel hominis ferri.
jeksisamkorp (ексисамкорп) — do kupca należący; ad emptorem pertinens.
jekunismo (екунисмо) — nudny; lentus, ingratus.
jekustujri (екустуйри) — popędzać; agere.
jekva (еква) — przychodzić; advenire.
jen^okiry (ен^oкиры) — pozwalać; sinere.
jenikokunie (еникокуние) — obiecać; pollicere.
jenispa (ениспа) — rozczesywać; pectine explicare capillos.
jeojki (еойки) — obwiniać; accusare.
jeosin (еосин) — dychać; anhelare.
jepiku^oga (епику^oга) — cierpieć, znosić; pati.
jepiruki (епируки) — odciąć nogi; pedes amputare.
jepiunik (епиуник) — świstać; sibilum edere.
jepoko (епоко) — nienawidzieć; odisse.
jepokarpij (епокарпий) — sumienny; aequi amans.
jeramka (ерамка) — pogrzeb; funus.
jeramkajukar (ерамкаюкар) — śpiewy na pogrzebie; naeniae.
jeramkarpar (ерамкарпар) — smuć się; moerere.
jeramtojna (ерамтойна) — kochać; amare.
jeramuka (ерамука) — grzebać (umarłego); condere in sepulchro.
jerat jomka (ерат ъмка) — przeziębienie; refrigatio.
jerikin^oka (ерикин^oка) — oddawać urynę; vesicam exonerare; urinam emittere.
jerikinki (ерикинки) — dolewać; affundere, suffundere.
jerikinki (ерикинки) — dolany; affusus, suffusus.
jerikiri (ерикири) — dziękuje; gratias ago.
jerisu (ерису) — bez przestanku co czynić; continuare.
jersiç (ерсич) — zdechły; exanimis, mortuus (de animalibus).
jerukar (ерукар) — rozkładać; disponere.
jerupuska (ерупуска) — marznąć; algere, frigore vexari. Cf. *rupuska*.
jesa (еса) — dymić; fumum edere.
jesika (есика) — odpoczywać; quiescere.
jesiporor (есипорор) — wstydlivy; pudicus; cf. *jekarap*.
jeskarunka (ескарунка) — wspominać, przypominać (sobie); commemorare.
jeskurkorp (ескуркорп) — własny; proprius.
jesna (есна) — kichać; sternuere.

- jestani* (естани) — szukać, dowiadywać się; quaerere, exquirere.
jetada (етада) — być w łaźni, kąpać się; balneo, thermis uti; cf. *jeurajée*.
jetaktyj (етактый) — łąjać; objurgare.
jetawas (етавас) — sapać; graviter spirare, spiritum proflare.
jetonokot (етонокот) — budzić się; expergisci.
jetupsunkutyki (етупсункутики) = *jetawas* — sapać, graviter spirare;

v. *jetawas*.

- jetusmak* (етусмак) — spotykać; obviam ire.
jeurajée (еурайце) — łaźnia; balneum; cf. *ée*.
jevampij (евампий) — sześć (6); sex (VI).
jevrai (евраи) — myć się; lavari. V. *urai*.
joajkar (ѣайкар) — zazdrościć; invidere.
joajkar (ѣайкар) — zazdrośny; invidus.
joaimik (ѣаимик) — zadziwić; in admirationem conjicere.
jobicyr (ѣбицыр) — osłabić; debilitare.
joće (ѣце) — skład (na rzeczy); conditorium; cf. *ée*.
jococnu (ѣцонцу) — tylny, pośledni; posticus. v. *oćenčo*.
jočura (ѣчуура) — zarzucać (otwór jaki); obruere, opplere.
jojra (ѣйра) — zapominać; oblivisci.
jojraruj (ѣйраруй) — zapomnieć; oblitus esse.
jokaneju (ѣканьцю) — czekać; exspectare.
jokani (ѣкани) — zatrzymywać; retinere.
jokari (ѣкари) — okrążyć, opasywać; circumdare, cingere.
joki (ѣки) — zwoływać, kupeżyć, kupować; convocare, mercaturam facere, emere.
jokiri (ѣкири) — złożyć; deponere, componere.
jokivi (ѣкиви) — odstraszyć, pędzić; detertere, agere.
jomantyj (ѣмантый) — przynosić; afferre. V. *anajkip*.
jonicy (ѣницы) — chromać; claudicare.
jonkor (ѣнкор) — spazzelina; ambustio.
jononoka (ѣнонока) — dodawać; addere.
jononokan (ѣнонокан) — czyścić; purgare.
joop (ѣоп) — gorący; fervidus, aestuosus.
joopunu (ѣопуну) — żać; metere.
jootraskij (ѣотраский) — przyprzegać; adjungere, iumenta addere. v. *anajpotas*.
jopararva (ѣпарарва) — dziurawić, perforare.
jopararpanit (ѣпарарпанит) — szydło; subula; cf. *jopararva*.
jop'ekari (ѣпекари) — straszyć; terrere.
jorati (ѣрати) — wiedzieć; scire.
jorba (ѣрба) — dowiadywać się; percontari, explorare, quaerere.

- joruj* (ёруй) — obciążony; oneratus.
jorukar (ёрукар) — badać; quaerere, sciscitari.
josika (ёсика) — zagłuszyć; obtundere, aures alicujus fatigare.
joskoni (ёскони) — dopędzać, dogonić; assequi, attingere.
joskor (ёскор) — żałować kogo, czego; miserari aliquem, parcere alicui, poenitentia moveri.
josmampij (ёсмампий) — przypadkowy; fortuitus.
josor (ёсор) — czubaty; cristatus.
joški (ёшки) — dziki chmiel: *Atragene alpina*.
jotasy (ётасы) — przywiązywać; adjungere.
jotomnoko (ётомноко) — srogі; saevus, atrox.
jotosno (ётосно) — bać się; timere.
jotosnoka (ётоснока) — straszyć; terrere.
jouka (ёука) — wołać; vocare.
jousy (ёусы) — oddalać się, odjeżdżać; proficisci.
jučinki jeonimba (ючинки еонимба) — włóczyć się; wł. po nocach; vagari, amoribus indulgere.
juika (юика) — palić, podpalać; urere, ignem suscitare.
jujtyki (юйтыки) — posyłać; mittere.
juk (юк) — ren; *Cervus tarandus*.
juk otop (юк отоп) — mech jeleni, chrobotnik renożywny; *Cladonia rangiferina*.
jukanrissi (юканриси) — śpiewać; canere.
jukar (юкар) — śpiew, pieśń; cantus, carmen.
jukari (юкари) — śpiewać pieśń; carmen canere.
jukyari (юкяри) — bębnić; tympanum pulsare, tympano strepere.
juki (юки) — zapraszać; invitare.
juki (юки) — otrzymywać; accipere.
jukojki (юкойки) — bawić się; ludere, exhilari.
jukojkicy (юкойкицы) — deptać; calcare.
jukoju (юкою) — tęcza; iris.
jukokanan (юкокнан) — parować; in vapores solvi.
jukorkur (юкоркур) — śpiewak (kościelny); cantor.
jumro (юмро) — kierować; regere, gubernare.
jumu (юму) — sterownik; gubernator.
junokoric (юнокориц) — zejść się; convenire.
juova (юова) — gnojny; stercoratus.
jupakty (юпакты) — równać; aequare.
juponikip (юпоникип) — tylny; aversus, posticus, posterior.
jupu (юпу) — ciągnąć, naciągać; tendere, contendere.
jupunikityj (юпуникитый) — pożądlivy; avidus, cupidus.

- juraj* (юраї) — zasuwā; sera.
juraj (юраї) — sinieć, blednieć; pallere. Cf. *Stochpop*.
jurary (юары) — czesty; frequens.
jurakutyki (юракутики) — pachnać; olere, odorem edere.
jurenkari (юренкари) — składać; ponere.
juriki (юрики) — śnieg pada; ningit.
juriki kawkav (ю. кавкав) — grad pada; grandinat. v. *kawkav*.
jurmeri (юрмери) — ubierać; vestire.
juro (юро) — lać; fundere.
juro (юро) — chmura; nubes.
juroči (юрочи) — chmurzy się; nubes colliguntur.
jusakacyj (юсакацьий) — chory; aeger.
jusakatu (юсакату) — chorować; aegrotari.
jusaraj (юсараї) — dzielić; dividere.
jutasari (ютасари) — odrzucać; rejicere, repudiare.
jutojmuchtan (ютоймухтан) — żałobne nabożeństwo odprawiać; inferias dare.
jutomaspari (ютомаспари) — przeszkadzać; impedire.
jutorkiči (юторкичи) — schodzić się, łączyć się; coire.
juturut (ютурут) — mniejszy, najmniejszy; minor, minimus. V. sq.
juturutaskipit (ютурутаскипит) — czwarty palec u ręki; annularis; cf. *askipit*.
juturut poo (ютурут поо) — najmłodszy syn; filius minimus natu; v. *poo*.
juturut pomat (ютурут помат) — najmłodsza córka; filia minima natu; v. *pomat*.
jusi (юуси) — rozkładać; disponere.
juvekariri (ювэкарири) — zbierać; colligere.

K.

- ka* (ка) — przedza; netum, filia deducta; v. *kaka*.
ka (ка) — prządka; quae fila deducit, lanifica.
kabiū, *k. ekiri* (кабью, к. екири) — czajka; *Vanellus cristatus*.
kachsina (кахсина) — jagody jarzębiny; baccae sorbi.
kachsiny (кахсины) — jarzębina; *Sorbus* sp.
kačini (качини) — komar, komary; *culex*, *culices*.
kačkaču (качкачу) — pachy; *axillae*.
kaja (кая) — żagiel; *velum*.
kajny akottarar (кайны акоттарар) — odpływać; *navem conscendere*.

- kajtka* (кайтка) — łamać; frangere.
kaka (кака) — przasać; nere, fila ducere.
kaakarū (каакару) — siostrzeniec; sororis filius.
kam (кам) — mięso; caro.
kam (кам) — mięsny; carneus.
kamka (камка) — goleń; tibia.
kambij (камбий) — papier; charta.
kambij (камбий) — papierowy; chartaceus.
kambimujresi камбинуйреси) — pisać; scribere.
kamojoraspi (камоѳраспи) — kościelny; ecclesiasticus.
katucir (камуцир) — ptak, Głupiec; Sula Bassana.
kamuj (камуј) — bóg, obrazy; deus, simulacra. *Ven^okamuj* (вен^oкамуј) — zły bóg, zły duch, djabeł; diabolus.
kamujmiči (камујмичи) — bóg ojciec; deus pater; v. *miči*.
kamujnonno (камујнонно) — matka boża; mater dei; v. *nonno*.
kana (кана) — prosić, wyprosić; supplicari, impetrare.
kanačasriki (каначасрики) — wąsy; barbula in labio superiore.
kanamatuj (канаматый) — oświetlać; illustrare.
kanan (канан) — foka siodłata; Phoca equestris.
kananči (кананчи) — pięta; calx.
kanat (канат) — łańcuch, więzy; catena, vineula; (ros. kanat).
kandra (кандра) — lód; glacies.
kani (кани) — żelazo; ferrum.
kani (кани) — zabijać; interficere.
kani (кани) — żelazny; ferreus.
kanikar (каникар) — kuć; cudere.
kanikarpoina (каникарпойна) — kowadło; incus.
kankan (канкан) — kiszki; intestina.
kankun (канкун) — pióro; penna.
kap (кап) — skóra; pellis; v. *c'ep kap*.
kap' (капъ) — okno; fenestra; cf. *okno*.
kapcer (капцер) — rozwolnienie, biegunka zwyczajna; diarrhoea.
kapunokarcup (капунокарцуп) — Maj; Majus; v. *cup*.
kar (кар) — krzesiwo; igniarium.
kari (кари) — działać, robić; agere, facere; cf. *asirbikari*.
karkari (карқари) — przygotowywać, czyścić; praeparare, purgare; v. *akarkarp, ankarkar*.
karop (кароп) — kosz koszyk; corbis (ros. korobka).
kasičachtu (касиҷахты) — wyrywać; eruere, evellere.
kaskin (каскин) — łopata, pala.
kaspi (каспи) — wstrzymywać, hamować wóz; sufflaminare.

- kasukan mokor* (касукан мокор) — dosypywać; addere, adjicere.
kasy nesdari (касы нескари) — zatrzymanie uryny; anuria, dysuria.
kat kandrisi (кат кандриси) — splatać, wiązać: nectere.
katunpuri (катунпури) — cieszyć; solari.
kavkav (кавказ) — grad; grando; *k. juriki* — grad pada; grandinat;
 v. *juriki*.
kavokarp (кавокарп) — chrząstkowaty; cartilagineus.
kemot (кэмот) — iglasty; aculeatus.
ke (ке) — masło, sadło; butyrum, adeps; cf. *ke' c'ep*.
kegan (кеган) — jaskółka; Hirundo.
keki (кеки) — łamać; frangere.
keksun (кексун) — sokół; Falco.
kem (кем) — igła, krew; acus, sanguis.
asin (к. асин) — biegunka krwawa; dysenteria.
etra (к. этпа) — płucie krwia; haemoptoë.
pika (к. пика) — puszczać krew; venaesectio.
kema (кема) — noga; pes; cf. *arkikema*, *sik'ema*.
kemjam (кемям) — zachowujący zawsze zimną krew; aequus, tranquillus.
kem'kem (кемкем) — lizać; lambere.
kemo (к'емо) — tylne nogi, kopyta; pedes postici, ungulae.
kemosti (кемости) — pochwa na nóż; vagina cultris.
kempopor (кемпопоп) — nagniotek; clavus.
kepkipi (кепкипи) — gryść; rodere.
ker (кер) — buty; caligae.
keriker (керикер) — drapać; scabere.
kermen (кермен) — krzemień, (ross. кремьнь); silix.
keronan (керонан) — wbijać; incutere, figere.
kesantyj (кесантьий) — wieczny; aeternus.
keskisočij (кескисочий) — żywica; resina.
keto (кето) — gwiazdy; stellae; v. *ačirk'eto*.
kijani (кијани) — starszy; major natu.
kiči (кичи) — koryto; alveus; *sta k.* (ста к.) koryto dla psów; alveus canibus; *onokiči* (онокичи) — małe koryto; alveus parvus.
kigir mosaspj (кигир мосаспий) — robak, robaki; vermis, vermes.
kiki (кики) — złamanie; fractura.
kikirobi (кикироби) — robaczliwy; verminosus.
kim'ense (кименсе) — wybierać; eligere.
kimkam (кимкам) — niedźwiedź; ursus.
ke (к. ке) — niedźwiedzia tłustość; adeps ursi; v. *ke*.
rus (к. рус) — niedźwiedzia skóra; pellis ursi; v. *rus*.

- kimkam suj* (кимкам суй) — niedźwiedzi barłóg; *quisquiliae*, *latebra ursi*; v. *syj*.
- kojkirsy* (к. койкирсы) — polować na niedźwiedzia; *venari ursum*.
- kinap'et* (кинапет) — rosa; *ros*; cf. *p'e*, *p'et*.
- kinasut* (кинасут) — trawa morska; *Zostera marina*.
- kinop* (киноп) — nerki; *renes*.
- kioo* (къёо) — brudny; *sordidus*.
- kiptur* (киптур) —czołowy; *frontalis*.
- kira* (кира) — uciekać; *fugere*.
- kirakuj* (киракуй) — uciekający; *fugax*.
- kirav* (кирав) — rogi; *cornua*.
- kiroj* (кирой) — wilgotny; *humidus*.
- kirorkasin* (кироркасин) — gwałtowny; *violentus*.
- kirpu* (кирпу) — tłuściość zewnętrzna; *adeps externus*; cf. *ramor k*.
- kirut k'evsut* (кирут кевсут) — ryba łososiowata; *Czawycza* (nazwa miejscowa); *Salmo orientalis* Pall.
- kirutra* (кирутра) — ryba łososiowata; *Kizucza* (n. m.) *Salmo sanguinolentus* Pall.
- kirvov* (кирвов) — mewa; *Larus ridibundus*.
- kisma* (кисма) — trzymać, podtrzymywać; *tenere*, *sustinere*.
- koan* (коан) — sroka; *Pica caudata*.
- kobukun* (кобукун) — róża dzika; *rosa canina*.
- kojam* (коям) — wylądowanie; *subductio navium*.
- kojam* (коям) — czarny, śniady; *fuscus*.
- kojarari* (коярари) — przepraszać; *ignoscendi veniam petere*.
- koikuj* (койкуй) — kulik duży; *Numenius*.
- kojki* (койки) — ruszać, poruszać, łowić; *movere*, *captare*.
- kokobo* (кокобо) — kolano; *genu*.
- koman* (коман) — pora; *tempus*.
- komće* (комце) — ognisko; *focus*.
- komta* (комта) — łokieć; *cubitus*.
- konće*, *kondže* (конце, кондзе) — czapka; *capitis velamen*.
- konćekormat* (концекомат) — żona; *uxor*.
- koni* (кони) — ja; *ego*.
- konikoceri* (коникоцери) — pozostań z Bogiem, bądź zdrow; *salvus sis! vale!*
- konitaki* (конитаки) — oznaczyć; *notare*, *designare*.
- kon irampra* (кон ирампра) — rozpoczynać; *incipere*.
- kon'ka* (кон'ка) — prędko, szybki; *celer*, *velox*.
- kon'ko*, *kon'koje*, *kustoje* (кон'ко, кон'кое, кустое) — prędko, prędzej; *celeriter*, *celerius*.

- kon^okon* (кон^oко) — pióra; pennaе, pluma; cf. *pokintontok*.
kon^okonosprij (кон^oконоспий) — piórzysty, puszysty; plumeus.
konm'ek (конмек) — bądź zdrów; vale.
kono (коно) — łamać; frangere; cf. *pa koni*.
konugu (конугу) — dmuchać, nadymać; flare, inflate.
koosšekiki (коошекики) — rodak; gentilis.
kopakikič (копакикич) — brzeg; ripa, litus.
kopiča (копича) — kaczor; Anas, mas.
korkar (коркар) — naprawiać; corrigere, emendare; cf. *karkari*.
korкуроvki (коркуровки) — dzwonić; sonare.
koroti (короти) — wiedzieć; scire.
kosmat (космат) — synowa, bratowa; nurus, fratria.
kosnep (коснеп) — lekki; levis.
kosyun (косьун) — zatwardzenie; coprostatio.
kotan (котан) — wyspa, kraj; insula, regio; cf. *anumkoton*.
kotanoski (котаноски) — półwysep; peninsula.
kotanosu (котаносу) — stary, starożytny; vetus, antiquus.
kotonon (котонон) — obronne miejsce, zamek, zameczek; castrum, castellum.
koum (коум) — żegnam, bądź zdrów! vale!
ksarvasiki (ксарвасики) — skronie; tempora.
kšeri (кшери) — fajka; aptus hauriendo tabaci fumo tubulus.
ksinošen (ксинотен) — swawolić; lascivire, ludere.
ksipa (ксипа) — spodziewać się, mieć nadzieję; sperare.
ku (ку) — lufa u strzelby, strzelba; ferrea fistula.
kucar (куцар) — wylot u strzelby, kaliber; diametrus fistulae.
kuj (куй) — szezyn; urina; cf. *syj*.
kutum, kujtunigiri (куйтун, куйтунигири) — gęś, gęsi; anser, anseres.
kuka (кука) — cięciwa; nervus, chorda.
kukora (кукопа) — podkolanek; poples.
kuku (куку) — zięć; gener.
kumaki (кумаки) — pale; pali, sublicae.
kumkokaki (кумкокаки) — wbijać (na pal); adfigere (palo).
kumiči (кумичи) — wnuk, wnuczka; nepos, neptis.
kunkicyri (кункицьри) — sowa; noctua, ulula; v. *cir*.
kupa (купа) — kąsać, odkąsywać; mordere, admordere.
kuručacu (куручачу) — lis ogniowy, ogniówka; Vulpes rubra.
kut (кут) — pas; cingulum; v. *psékut*.
kutkur (куткур) — opasywać; cingere.

kutyn (кутын) — szyja; collum.
kva (кба) — suka; canis femina; v. *sta*.

M.

makar (макар) — porzeczka czerwona; Ribes rubrum.
makur (макур) — ubranie z futer, kuklanka (nazwa miejs.); vestis e pellibus facta.
makutenk poni (макутенк пони) — górna powierzchnia ręki, grzbiet ręki; dorsum manus; v. *tekis*.
mahetuki (манетуки) — rodzaj trawy; gramen sp.
mani juk (мани юк) — ren samica; Cervus tarandus, femina.
mani orkiu (мани оркиу) — wilczyca; lupa.
manip (манип) — samica; femina animalium.
mani pirakan juk (м. пиракан юк) — owca; ovis.
man rajki (ман райки) — pracować; laborare.
marit piki (марит пики) — modlić się; precari.
marsakar cup (марсакар цуп) — Sierpień; Augustus; v. *cup*.
marsasumka (марсаасумка) — Październik; October.
martakar (мартакар) — odpoczywać; requiescere.
martu (марту) — święto; festum.
masar (масар) — kot; felis.
matan (матан) — zima; hiems.
materpij (матерпий) — siostra młodsza; soror minor natu; v. *aapu*.
matkarku (маткарку) — siostrzenica, synowica; sororis filia, fratris filia.
matkip (маткип) — prosty; rectus.
matkonres (матконрес) — wesele; nuptiae.
matkonresy (матконресы) — swatać; conciliare nuptias.
mat matu (мат мату) — sądzić; iudicare.
matu (мату) — giąć; flectere.
mauni (мауни) — róża dzika; rosa canina.
m'eka (мека) — odchodzić; abire.
m'eki (меки) — szczekać; latrare.
m'emujri (мемуйри) — źródłany, zdrojowy; fontaneus.
m'etki (метки) — babka; avia.
mici, miči (мици, мичи) — ojciec; pater.
mii (мии) — posić; ferre.
mimki (мимки) — golić się; tonderi, barbam ponere.
mina (мина) — śmiać się; ridere.

- minotochpa* (минотохпа) — roześmiać się; arridere.
misata (мисата) — jutro; cras; v. *nisat*.
mochne (мохне) — kosmaty; pillosus, villosus.
močip (мочип) — łódź (bajdarka); linter; v. *poračip*.
moinatariki (моинатарики) — obawiać się; timere.
moinokur (моинокур) — zatoka; sinus maris.
moimnur (моимнур) — głośny; clarus, vocalis.
mojry (мойры) — cichy; tacitus, quietus, lenis.
mojryki (мойрыки) — służyć; servire.
muniki (муники) — gnicie; putredo. V. *munin*.
monočar (моночар) — krzywy; curvus, obliquus.
montrakiruj (монтракируй) — pilny, staranny; industrius, sedulus.
mos (мос) — mucha, muchy; musca, muscae.
mosa (моса) — całować; oscula dare.
moso (мосо) — budzić; excitare.
mosus pikir (мосус пикири) — zarobaczyć się, zawszeć się; morbo
 pediculari laborare.
motojtan (мотойтан) Luty; Februarius.
munaca (мунача) — kosić; demetere.
mukar (мукар) — topór; securis.
mukari (мукари) — spać; dormire.
mukata (муката) — rękojeść (u topora); manubrium securis.
muk p'e (мукъ пе) — mętna woda; turbida, lutulenta aqua.
mun (мун) — trawa, trawy; herba, herbae.
munas (мунас) — kwiat, kwiaty; flos, flores.
munin (мунин) — zgniły; puter.
muninva (мунинва) — gnić; putrescere.
munstap (мунстап) — kosa, sierp; falx.
munukrajp (мунукрайп) — grabie; rastrum.
muri (мури) — rodzaj trawy; gramen sp.

N.

- nachana* (нахана) — mlecz rybi; lactes.
nai (наи) — rozcinać; secare, dissecare.
najkityjan (найкитыян) — łączyć; jungere, conjungere.
nanajkip (нанайкип) — nie każdy; non quisque; v. *anajkip*.
nananiserpa (нананисерпа) — niedonoszony płód; non suo, justo tempore
 natus; v. *ananišerboim*.
nansipiniki (нансипиники) — nieobuty; nudis pedibus.

- natujn situjna* (натуйн ситуйна) — dziwnie, bardzo dziwnie; mirifice, mirum, permirum.
- ńeches kurmič* (нехес курмич) — ojczym, vitricus.
- ńejeramtojna* (неѣрамтойна) — nienawidzić; odisse.
- ńejeskur chornon* (неескур хорнон) — masocha; noverca.
- ńemat kurkur* (немат куркур) — bezzenny; caelebs.
- ńerap* (непан) — przymuszać; cogere; alicui vim adhibere.
- ńerap* (непан) — nie; non.
- ńerana* (непана) — nie; nihil.
- ńerak* (непак) — nigdy; nunquam.
- ń. nankumrij iki* (н. нанкумпий ики) — nigdy tego nie będzie, nigdy to się nie stanie; nunquam id erit, nunquam accidet.
- ńer'ejekučur* (непеекучур) — biedny; pauper.
- ńerkor* (непкор) — potrzebować; egere.
- ńerkormunkur* (непкормункур) — milczący; tacitus.
- ńer' koroti* (непъ короти) — niewiedzieć; nescire.
- ńesipor* (несипор) — prząsny; non fermentatus.
- ńeta ńerap* (нета непан) — nigdzie, nigdzie nie ma; nusquam, nusquam est, invenitur.
- ńeuranin* (неуранин) — częsty; frequens.
- ńeusontoch* (неусонтох) — korzeń; radix.
- ni* (ни) — drzewo, las; arbor, silva.
- satyk ni* (сатык ни) — drzewo suche; arbor sicca, usta.
- stuibani* (стуибани) — drwa; ligna.
- niaj* (niąй) — dziupło; cavum in trunco arboris.
- niaj* (niąй) — strzała; sagitta.
- ńibu* (ńibu) — stos drzewa, stos; lignorum strues; rokus.
- ńiće* (ńiće) — izba, pokój; conclave.
- ńičačap* (ńičačap) — piła; serra.
- ńičačen* (ńičačen) — napiłować; serra divisisse, fidisse.
- ńijam* (ńiam) — liście; folia; v. *ńeninijam*.
- ńijar* (ńiar) — hubka; boletus ignarius.
- ńijetu* (ńietu) — tylko, zaledwo; tantum, solum, nonnisi.
- ńiikiri* (ńiikiри) — drzewa; arbores.
- ńik* (ńik) — pień, pniak; truncus.
- ńik'eoira* (ńikeoira) — pamiętać; meminisse.
- ńikiras* (ńikiрас) — wiele; multum.
- ńikirpu* (ńikiрпу) — hubka; boletus sp.
- ńiko* (ńiko) — jeź morski; Echinus.
- ńikont* (ńikonт) — kosodrzewina, krepulec; Pinus Pumilio.
- ńikor* (ńikoп) — kora; cortex.

- nina* (нина) — rzepa; rapa.
ninki (нинки) — żółć; bilis.
nino (нино) — rzodkiew; raphanus.
ninsindan (нинсіндан) — lichy, mizerny; miser.
niotogino (ніотогіно) — ośmielać się; audere.
nip'e (нипе) — sok brzozowy; oskoła; succus Betulae.
nipoj, *niupujkuri* (нипой, ніупуйкури) — kuropatwa, perdix.
nirup (нируп) — płacić; solvere, pendere.
nisaatno (нисаатно) — wcześnie; tempestive, mature.
nisar (нисар) — niebo; coelum; *t'evnatar n.* (тевнатар н.) błękitne niebo; coeruleum coelum.
nisat (нисат) — jutro; cras; v. *misata*; cf. *nisat stika*.
nisat (нисат) ranek; mane.
nisat or (н. ор) — poranna zorza; matutina aurora.
nisat stika (н. стика) — pojutrze; perendie.
nisatuno (нисатуно) — poranny; matutinus.
nisiri (нисири) — sęk; nodus.
nisiro (нисиро) — sękowaty; nodosus.
nisoron (нисорон) — mglisty; nebulosus.
nispa (ниспа) — drapać; scabere.
nisporkarku (ниспоркарку) — bezwstydný; impudens.
nistin (нистин) — twardy; durus.
nistip (нистип) — silny; fortis.
nisuji (нисуйи) — machać; movere, agitare.
nit' (нить) — nóż; culter.
noja (ноя) — piołun; Artemisia Absinthium.
nojanoja (нояноя) — miąć, mleć; plicare, sinuare, molere; v. *nujanuja*.
nojba (нойба) — kręcić; torquere.
nojki (нойки) — krzywý; curvus.
noišeski (ноисески) — krzywić, giąć; incurvare, flectere.
nok (нок) — jądra; genitalia masculina.
nok, nak (нок, нак) — jajko, jaje; ovum, ova.
nok ipi (н. ипи) — białko (w jajku); albumen.
uri n. (ури н.) — żółtko (w jajku); vitellus.
nok saj (н. сай) — skorupa (w jajku); testa ovi.
nokamotoj (нокамој) — samica; femina animalium.
nokamp'et (нокампет) — rzeczułka; rivus, rivulus.
nompij cep (номпій цеп) — klej rybi; gluten piscis.
nońetu (нонету) — pluć; spuere.
nonno (нонно) — matka; mater.
nono (ноно) — ślina; saliva.

- nonok* (нонок) — wymię; uber; v. *ajnononok*.
nonokora (нонокора) — brodawka mleczna; mamilla.
nosamakorsenduk (носамакорсендук) — bezdenny; fundo carens.
not (нот) — przylądek; promontorium.
notkam, inotkami (ноткам, инотками) — policzek, policzki; gena, genae.
notkiju (ноткию) — sanie, sanki; traha, trahea.
notokorn (нотокорн) — ostry; acuus, acutus.
nubabkip (нубабкип) — jagody borówki brusznicy; baccae Vaccinii
Vitis idaeae; cf. sq.
nubabkipni (нубабкипни) — borówka brusznicza; Vaccinium Vitis idaea.
nubi (нуби) — łzy; lacrymae.
nijamija (нуянужа) = *nojanoja* — mięś, mleć; plicare, sinuare, molere.
V. nojanoja.
nijamuj, tkvandrus n. (тквандрус нуянужй) — garbować skóry; corium permulcere.
nima (нума) — szerść; pili, villus.
nimu (нуму) — wyciskać; exprimere.
niman (нуман) — wczoraj; heri.
nimus (нумус), v. *nima* — pilosus, villosus.
numusemok (нумусэмок) — rękawice futrzane; manuum tegumentum e pellibus; manuum tegumentum villosum.
numusk'er (нумускер) — obuwie futrzane; calceamentum e pellibus; calceamentum villosum.
nunun (нунун) — ssać; sugere.
nusiaru (нусиару) — zawrót głowy; vertigo.
nyi (ньи) — jeść łyżką zupę; cochleari panem jurulentum edere.

O.

- obisuj* (обисужй) — dolina; vallis.
obtuj (обтужй) = *optuj* — pehać, odmykać; pulsare, aperire.
ochokunur (охокунур) — zameżna; nupta.
očenčo (оченчо) — ogon; cauda; v. *cir'o*.
očumkampij sendruk (očumkamпий сендрук) — wiatr północny; septentrionalis (ventus), Boreas.
ogotra (оготра) — ryba łososiowata, Kunża; Salmo collaris Pall.
oguba (огуба) — rozrzucać; disicere.
ogustyj (огустьй) — rozwalać; diruere, evertere.
ojdus (ойдус) — sznur, sznurek; funis, funiculus.

- ojkima* (ойкима) — nakrycie kolana; tegumentum genus.
ojkinani (ойкинани) — przenosić; transferre.
ojkinitura (ойкинитура) — prowadzić; ducere.
ojkinoman (ойкиноман) — odchodzić; abire.
ojmak (оймак) — łysina; calvitium.
ojmaka (оймака) — łysy; calvus.
ojna (ойна) — zaklinać, czarować; incantare.
ojniksa (ойникса) — przeprowadzać; traducere.
ojò, ojoo (ойо, ойоо) — spodnie; braccæ, femoralia.
ojosivuj (ойосивуй) — część górna spodni; pars superior femoralium.
ojskari (ойскари) — zatoka morska; sinus maris.
ojtupsiruj (ойтупсируй) — swawolny; lascivus.
okajbautari (окайбаутари) — marynarz; nauta, navigator.
okaju (окайу) — do chrztu trzymać; sustinere initiandum. V. *ekuku*.
okakiki (окакики) — wbijać; incutere.
okanaspo (оканаспо) — napadać; incurrere.
okari (окари) — unikać, uciekać; effugere.
okarpa (окарпа) — okrażać; circumdare.
okee (окээ) — grzebać, kopać; fodere.
ok'eran (окерап) — leżeć; cubare.
oki, ja oki (я оки) — robić sieć, niewód; nectere rete; v. *ja, ja oki*.
okisup (окишуп) — djabelski; diabolicus.
okivi (окиви) — pędzić, wypędzić, spędzić; agere, expellere, compellere.
okiviči (окивичи) — rozpędzić; dispellere.
okni (окни) — igła do robienia sieci; acus ad rete nectendum.
okno (окно) — okno; fenestra. Cf. *kap*.
okončiuči (окончючи) — późny; serus, tardus.
okončivi (окончиви) — spóźnić się; morari, tardius quam, quam sit necesse, advenire.
okonospa (оконоспа) — chwycić; captare.
okpirko (окпирко) — oswabdzając; liberare.
okutk'er (окуткер) — ubranie futrzane, spodnie z butami razem; vestis e pellibus facta; braccæ et calceamentum.
okutur (окутур) — ubranie futrzane dla dzieci, spodnie z kukłanką; vestis infantium e pellibus facta.
om (ом) — górna powierzchnia nogi, podbicie; dorsum pedis.
oma (ома) — ikra; ova piscium.
oma čarpa (ома чарпа) — przygotowywać ikrę do jedzenia; ova piscium edendi causa praeparare.
oman (оман) — iść, chodzić; ire; *unin oman*, dokąd poszedł? quo abiit? cf. *unin*.

- omantj* (омантый) — oddawać; reddere.
omatu (омату) — skakać; salire, saltare.
omki (омки) — kamień; lapis.
omocęp (омоцөп) — ryba mająca ikrę; piscis ad coitum apta.
omponi (омпони) — kość biodrowa; os iliacum.
onak pırko (онак пирко) — mały; parum.
onaskipit (онаскипит) — mały palec; minimus, auricularis digitus;
 v. *askipit*.
oneni (онени) — powracać; redire.
onetosecht (онетосөхт) — około 20 dni; circa viginti dies.
oniči (оничи) — kulawy; claudus.
onip (онип) — kot morski; Callorhinus ursinus.
onju (онью) — wiosło; remus.
onkirat (онкират) — plwociny; sputum.
onokiči (онокичи) — małe koryto; parvus alveus; cf. *stakiči*, *kiči*.
onoman (ономан) — roznosić; circumferre. V. *anoman*.
ononipi (ононипи) — jeść; edere.
onono (ононо) — mały; parvus; cf. *pon*.
ononočip (ононочип) — maleńki parvulus.
onop'et (онопөт) — źródło, rzeczulka; fons, rivulus; cf. *p'et*.
ontrupusi (онтрупуси) — polować; venari.
onumonan (онумонан) — wieczorny; vespertinus.
onumut (онумут) — późny; serus, tardus.
onva (онва) — nagi; nudus.
opaturi (опатури) — trząść; quatere, quassare.
opikarp (опикарп) — kołnierz; collare.
opkasy (опкасы) — iść, chodzić; ire; v. *omani*.
opop (оноп) — haftowany; acu pictus.
oporu (опору) — rzucić, porzucić, opuszczać; linquere.
opu (опу) — żerdź, tyka, laska do popychania łodzi; contus; cf. *rarjuj*.
opuni (опуни) — wstawać z łoża; surgere (e lecto).
optuj (оптуй) = *obtuj* — pchać, odmykać; pulsare, aperire; v. *obtuj*.
or, *nisat or* (нисат ор) — zorza poranna; aurora; v. *nisat*.
orariri (орарири) — osadzać; includere, inserere.
oraun (ораун) — z dołu; ab imo.
orikun (орикун) — z wierzchu; desuper.
orkiu (оркиу) — wilk; lupus. *Mani orkiu* (Мани о.) — wilczyca; lupa.
ormak (ормак) — koszula; indusium.
orsi (орси) — kwaśny; acidus.
osiktoman (осиктоман) — podchodzić; adire.
oskakari (оскакари) — rozruszać; commovere, agitare.

- osk'etkoman* (оскеткоман) — poczekać; expectare.
oskojen, oskoin (оскоен, оскоин) — przedtem; antea.
oskojrikin (оскојрикин) — pokrzywa; urtica.
osorkuma (осоркума) — ryba łososiowata, Golec; Salmo sp.
ostogojka (остогойка) — górzysty; montosus.
ot (от) — dwadzieścia (20); viginti (XX).
ota (ота) — piasek; arena, sabulum.
otap (отап) — mech, porost; muscus, lichen.
otari (отари) — lać, wylewać; fundere, efundere.
otasiri (отасири) — powtarzać; repetere.
oteskaranto (отэскаранто) — imieniny; dies natalis.
ot'eon (отеон) — odtąd; hinc, ab hoc loco; ab hinc, ab hoc tempore.
oti'ergi (отитерги) — wdeptywać; pede intrudere.
otki (отки) — tłuc, trzeć; pulsare, terere.
otor (отор) — kark; cervix.
otorpa (оторпа) — rozlewać; diffundere.
otošno (отошно) — wierzyć; credere.
otuntunko (отунтунко) — zarodek; embryo.
ouši (оуши) — odjeżdżać; proficisci.
ova (ова) — głęboki; profundus.

P.

- pa* (па) — rok; annus; cf. *panoski*.
pa (па) — głowa; caput.
pa koni (па кони) — ból głowy; dolor capitis; cf. *kono*.
pa, ćer pa (цеп па) — ryba, Byczek; Cottus.
pačak (пачак) — mózg, mózdzek; cerebrum, cerebellum.
pačak (пачак) — mózgowy; cerebralis.
pačan, skadis p. (скадис пачан) — skóra morza; corium Trichechi
 Rosmari.
pačan (паган) — płuca; pulmo, pulmones.
pajkancircup (пайканцирцуп) — Kwiecień; Aprilis; v. *sup.*
pajkaran (пайкаран) — wiosna; ver.
pajsip (пайсип) — ciężki; gravis.
paksin (паксин) — orzeszki z sosny ścielającej się; nux pini Pum.
 V. sq.
paksip niusmat (паксин ниусмат) — kosodrzewina, krepulec; Pinus
 Pumilio; cf. *Nikont*.

- paksi p'ečeri* (пакси печери) — ptak, Orzechówka; *Nucifraga Caryocatactes*.
- pamp'et* (пампет) — strumień; rivus.
- panoski* (паноски) — pół roku; semestre; v. *pa*.
- paon* (паон) — łusy; calvus.
- par'edar* (паредар) — blondyn; flavus.
- paru šes* (пару сес) — ptak wodny, Nur wielki; *Colymbus glacialis*; v. *šes*.
- parvo* (парво) — dość; satis.
- pas* (пас) — atrament; atramentum.
- pasampij* (пасампій) — ciemie; vertex.
- pasiu* (пасіу) — łyżka; cochlear.
- paskur* (паскур) — wrona; *Corvus Cornix*.
- paskurpuksy* (паскурпуksы) — cebula dzika; *Allium* sp.
- pauryj* (паурый) — rudy; rufus.
- paušejk'eri* (паусейкери) — skrobać; radere.
- p'e* (пе) — woda; aqua; *muk p'e* — mętna woda; turbida, lutulenta aqua; v. *muk p'e*.
- p'ea* (пеа) — wodospad; cataracta.
- p'egu* (пегу) — pić; bibere.
- p'ejar* (пеяр) — trąba, komin; tuba, caminus.
- p'ek'erpi* (пекерпи) — kwiecisty; florens, florens.
- p'ekin* (пекин) — czerpaczka; haustum.
- p'ekiri* (пекири) — światło; lux, lumen.
- p'ekitojki* (пекитойки) — życie zagrobowe; vita post mortem.
- p'empen* (пемпен) — popiół; cinis.
- p'eniki* (пеники) — ryby jałowe (nie przystępujące jeszcze do sprawy rozradzania); pisces steriles.
- p'enoj*, *p'enojpa* (пеной, пенойпа) — dotykać; tangere.
- p'eoj* (пеой) — źródło; fons.
- p'erentyki* (перентьки) — róg do prochu; pyxis pulverem continens.
- p'eri* (пери) — szczeptać; findere.
- p'eru* (перу) — kanał; canalis.
- p'ešetaj* (песетай) — odpływ morza; refluxus maris.
- p'esuj* (песуй) — przepaść; abyssus.
- p'et* (пет) — rzeka; amnis. *P'et na* (п. на) — rzeka przy wodzie przybierającej; amnis aqua crescente; *p'et orki* (п. орки) — rzeka przy wodzie opadającej; amnis aqua decrescente; v. *p'e*, *p'ea*.
- p'eta sama* (пета сама) — brzeg rzeki; ripa.
- p'eton* (петон) — do rzeki! ad flumen!
- p'etos mak* (петос мак) — za rzeką; trans flumen.

- p'etot* (петот) — na, w rzece; in flumine.
p'etoron raku (петорон раку) — wydra; Lutra; v. *raku*.
p'et saraj (пет сарай) — wąwóz głęboki; lacuna.
p'etrun kujkuj (петрун куйкуй) — ptak chodzący po trawie, łąkowy; Vanellus.
p'eturan ses (петуран сес) — ptak, Nur; Colymbus arcticus; v. *ses*.
p'ip (піп) — tłusty; crassus.
p'ikani (пикани) — przychodzić do zdrowia; consanescō.
p'ikan'kur (пиканкур) — bojaźliwy; timidus.
p'ikiri, mosus p. (мосуе пикири) — mosus p.
pinankur (пинанкур) — niepożyteczny; inutilis.
pinu (пиніу) — pies, samiec; canis mas; cf. *sta, kwa*.
pintar'epni (пінтарепні) — świerk; abies.
p'ira (піра) — skała; rupes.
p'irakan juk (піракан юк) — baran; aries; cf. *juk*.
p'irkaju kojki (піркаю койки) — przewyższać, odróżniać się; excellere.
p'irkan (піркан) — dobry, sławny; bonus, clarus.
p'irkap (піркап) — miły, luby; gratus, amabilis.
p'irkawa (піркава) — doskonały, znakomity; clarus, insignis.
p'itarota (пітарота) — żwirek, gruby piasek; sabulum.
p'itata (пітата) — rozwiązywać, oswabadzać; exsolvere, expedire.
p'jučus (п'ючуе) — zgrabny, zręczny; elegans, gracilis.
poany (поаны) — piastować, niańczyć; in manibus fevere; in sinu gestare.
pochtu (похту) — rękawice futrzane bez palców; manicae e pelle villosa.
posy (поцы) — guzik; clavus.
poi, pojti (пои, пойти) — kopać; fodere.
pojna (пойна) — kamień.
pojnida (пойнида) — talerz; orbis, discus; cf. *čajnida*.
pojniki (пойники) — rzucać, ciskać; jacere, abjicere.
pokori (покори) — płodzić; gignere; cf. *pokuri*.
pokintontok (покинтонток) — puch; pluma tenuissima; cf. *kon'kon*.
pokuri (покури) — rodzić; parere; cf. *pokori*.
pomat (помат) — córka; filia; v. *epomoč*. *Kijani p.* (кіани п.) — córka starsza; filia major natu; *poñeni p.* (понени п.) — młodsza c.; filia minor natu; *juturut p.* (ютурут п.) — najmłodsza c.; f. minima natu.
pompi tanik p'e (помпи таник пе) — woda źródłana; aqua fontana.
pon (пон) — mały; parvus.
ponkachsın (понкахсин) — jarzębina pospolita; Sorbus Aucuparia.

- ponkujkuj* (понкуйкуй) — Kulik mały; Charadrius.
poncyri (понцыри) — kurcze; Pullus gallinaceus.
ponjuk (понюк) — młody jelen; juvenis Cervi tarandi.
ponkimkam (понкимкам) — niedźwiadek; juvenis Ursi.
ponrik (понрик) — Delfin biały, gatunek delfina; Delphinus leucas.
ponsta (понста) — szczenie; catulus.
poni (пони) — kość, kości; os, ossa; *ponicep* (поницеп) — ość; os, spina piscis.
ponikaj (поникай) — łamać kości; frangere ossa.
pontrurka (понтрурка) — ład; continens.
pony (пони) — trzcina; arundo, calamus.
poa (поа) — syn; filius; *kijaniro* (кяяниро) — starszy syn; filius major natu; *poeniro* (понениро) — młodszy syn; filius minor natu; *juturut po* (ютурутпо) — najmłodszy syn; filius minimus natu.
pop'enu (попену) — pot, pocić się; sudor, sudare.
popuyj (поптый) — gotować; coquere.
poruwa (попува) — kipieć; effervescere, ebullire.
poracip (порачип) — łódź (bajdara); linter; v. *moćip*.
poron (порон) — ogromny; ingens. cf. *rumnep*.
poronsorkom (поронсорком) — ryba łososiowata, Golec wielki; Salmo sp.
porturia (портурія) — kaczka długosterna; Anas acuta; v. *turia*.
potada (потада) — bawić; oblectare.
pririkij (пририкій) — pokrzywa; Urtica.
pse (псе) — żołądek, pęcherz; stomachus, vesica.
pu (пу) — sklep, sklepik; taberna.
puni (пуни) — podnosić; tollere.
puš (пуш) — proch; pulvis pyrius.

R.

- raincy* (раинцы) — tęcza; iris.
raku (раку) — bóbr; Castor; *p'etoron raku* (петорон раку) — wydra; Lutra.
rakus (ракуе) — nawlekać co na nitkę; traicere filum per aliquid.
ramat (рамаг) — dusza; anima.
ramdajniški (рамдайнишки) — porządny; diligens, accuratus; cf. *raš-toiniskan*.
ramka (рамка) — pierś; pectus.
ramnepij (рамнепій) — cały; omnis, universus.

- ramorkatar* (раморкатар) — dziki; ferus.
- ramor kirpu* (рамор кирпу) — tłustość wewnętrzna; adeps interna; cf. *kirpu*.
- rampij* (рампий) — niski; humilis. cf. *ravampij*.
- ramram* (рамрам) — łuskowaty; squameus.
- ram šesiki* (рам сесики) — gorączka; febris.
- ramujusma* (рамуюема) — zezwalać; permittere, annuere.
- ramur* (рамур) — rów, okop; fossa.
- ramuskor* (рамускор) — ściskanie pod sercem; dolor in serabiculo cordis.
- ranki caty* (ранки цаты) — dolna warga; labrum inferius; v. *caty*.
- rar* (раp) — brwi; supercilia.
- rarajpa* (паройпа) — gładzić; mulcere.
- rarak* (парак) — gładki; levis, politus.
- rar'juj* (парьюй) — płynąć na laskach, żerdziach; navigare contis; cf. *opu*.
- rarivi* (париви) — być otwartym, otwierać się; patere, patefieri.
- rasampij* (расампий) — sowa puchacz; Strix bubo.
- r'etar r.* (тетар р.) — sowa biała; Strix nivea.
- raštoiniskan* (раштоинискан) — porządny; diligens, accuratus; cf. *ram-dajniski*.
- ratujše* (ртуйше) — kraj; regio.
- raumpi* (раумпи) — skała podwodna; scopulus.
- rausajkan* (раусайкан) — małoduszny, bojaźliwy; ignavus.
- ravda* (равда) — dolny; imus, infimus.
- ravampij* (равампий) — niski; humilis. cf. *rampij*.
- r'eje* (рее) — łązić, czółgać się; repere.
- r'eki* (реки) — broda, barba.
- r'ekruk* (рекрук) — podbródek; mentum.
- r'enič* (ренич) — troje, we troje; tres.
- r'epan* (репан) — dzik; Sus scropha ferus; v. *sichna*.
- r'er* (реp) — wiatr; ventus.
- r'erarki* (рерарки) — południe; meridies.
- r'eras* (рерас) — pogoda, piękna pogoda; tempestas, serenitas; *r. oman* — pogoda odchodzi = rozpoczyna się słota; serenitas abiit = pluit.
- r'erasis* (рерасис) — wiatr południowy; auster.
- r'etaceri* (ретацери) — łabędź; Cygnus.
- r'etacir* (ретацир) — lebioda; atruplex.
- r'euba* (реуба) — zginać; inflectere, incurvare.
- r'evi* (реви) — giąć; flectere.
- r'evki* (ревки) — garbić się; incurvescere.

- r'evki, tumam r.* (тумам р.) — garbaty; gibbus, gibbosus; v. *tumam*.
r'eesi (реви) — nocować; pernoscitare; cf. *torri*.
riampan (ріямпан) — zamieć śnieżna; procella nivosa.
ribi (риби) — wysoki; altus.
ribič (рибич) — trzy (3); tres (III).
ribič vampikasma (р. вампикасма) — trzynastcie (13); tredecim (XIII);
 cf. *vampij*.
richvampij (рихвампій) — wierzchni, górny, wyższy; superior.
rik (рик) — wieloryb; Cete, Balaena; cf. *ponrik*.
rikani (рикани) — biel drzewa; albor, albumen ligni.
rikanka (риканка) — moczyć; aqua imbuere, madefacere.
rikanva (риканва) — mokry; madeus, humidus.
rikinki caty (рикинки цаты) — warga górna; labrum superius; cf.
caty.
rikta (рикта) — na wierzchu; in summo.
rimsi (римси) — tańczyć; saltare.
rip (рип) — wysoki; altus; v. *ribi*.
rir (рир) — fala; unda.
ristog'ej (ристорей) — górzysty; montosus.
ronači (роначи) — prowadzić, odprowadzać; ducere, reducere.
ru (ру) — ślad; vestigium; cf. *scoikiprü*.
ru, rudu (ру, руду) — włos; pilus; v. *ajnoru*.
ruat (руат) — warkocz; coma collecta.
rujki (руйки) — ostrzyć; acuere.
rukani (рукани) — ołów; plumbum.
rukani (рукани) — ołowiany; plumbeus.
rumner (румнеп) — duży, ogromny; ingens. cf. *porou*.
rundruno (рундруно) — przegowany; taeniatus.
runu (руну) — solony; salsus, salsamentum.
rupuska (рупуска) — zamrażać; frigori exponere; cf. *jerupuska*.
rupuskur (рупускур) — zmarzły, zdrewniały; rigidus.
rupusva (рупусва) — marznąć, drewnieć; rigere.
rura (рура) — ciągnąć, kraść; trahere, tollere, furari.
rus (рус) — skóra; pellis.
rutapkur (рутапкур) — nagi; nudus.
rutumkur (рутумкур) — Kuryl, Kurylezyk; Curilus.
ruva (рува) — taić, skrywać; celare, abscondere.
ryt (рыт) — żyły; venae; *onočiryt* — żyłki.
ryti jomki (рыти ёмки) — skurczenie ścięgien; contractura tendinis.
rytookavka (рытоокавка) — żyłasty; venosus.
rytup (рытуп) — twardy; durus.

rysi (рыси) — karczować, trzebić; *viam per silvas parare*.
ryssi (рысиси) — porywać; *rapere*.

S.

- sagansipoj* (сагансипой) — ryba łososiowata; Chajko (n. m.); *Salmo lagoccephalus* Pall.
sajrup (сайрыш) — rzadki; *rarus*.
sakan (сакан) — lato, *aestas*.
sakibi (сакиби) — ryba łososiowata, Garbusza; *Salmo proteus* Pall.
saki pan saki (саки пан саки) — wódka, wino; *aqua vitae, vinum*.
sakipkar cup (сакипкар цуп) — Czerwiec; Junius; v. *cup*.
sampij (сампій) — serec; *cor*.
san (сан) — łoże; *lectus*.
sansa (санса) — przyczyna; *causa*; *ujman s.* (уйман с.) — z jakiej przyczyny, dlaczego? *qua causa, cur?*
šapir (шاپير) — łopata; *scapula*.
sara (сара) — szklanka; *poculum vitreum*.
sarap (сарап) — widoczny; *manifestus, clarus*.
sarga (сарга) — błota (tundry); *paludes*.
sarpij (сарпій) — głodny; *famelicus*.
sarumpij (сарумпій) — kółczyki; *annuli auriculares*.
sarva (сарва) — być głodnym; *esurire*.
sas (сас) — kapusta, kapusta morska; *Brassica, Fucus*.
satapa, satapikiri (сатапа, сатапикіри) — ucho, uszy; *auris, aures*.
satkir (саткир) — obuwie z kory lub łyka; *calceamentum e cortice vel philyra*.
satyk (сатык) — suchy, *siccus*; *satyk ni* — drwa; *lignum*; v. *ni*; *satyk togo* — nieciecz, łącha sucha; *brachium fluminis exsiccatum*; v. *togo*.
satyk (сатык) — suchar; *panis nauticus, duracinus*.
satykva (сатыкѡва) — schnąć; *arere, siccari*.
saturar (сатурап) — sucha mgła; *nebula sicca*.
sauruj (саурый) — słaby; *infirmitas, languidus*.
sepocht (сэпохт) — obsiadać; *obsidere*.
šekumpit (секумпит) — średni palec; *medius digitus*; v. *askipit*.
šenampa (сенампа) — jeść; *edere*.
šendruk (сендрук) — zachód, wiatr zachodni; *occidens, Zephyrus, Favonius*.

- šenduk* (сендук) — miseczka do picia wody z kory brzozonej (czuma-szek); vas e cortice betulina.
- šehe kotanan iki ajno* (сене котанан ики айно) — pochodzący z jednej wsi; ejusdem pagi incola.
- šehehini* (сепенини) — po pierwsze; primo.
- šeher'ekor* (сенерекор) — rodak, współplemiennik; ejusdem gentis homo.
- šeni* (сени) — modrzew; Larix.
- šeniniam* (сениням) — liść; folium; v. *nijam*.
- šeniņnikin* (сенинникин) — sam jeden; solus.
- šenisik* (сенисик) — oko; oculus; v. *sik*.
- šenkitek poni* (сенкитек пони) — łokieć; antibrachium.
- še paskur* (се паскур) — kruk; Corvus corax.
- šepuk* (сепук) — lis marmurek; Canis lagopus.
- šerojkosnip* (серойкоснип) — tani; vilis; cf. *kosnep*.
- šerujka* (серуйка) — zapalać; accendere. cf. *siruj*.
- šes* (сес) — ptak, Nur; Colymbus; cf. *paru šes*; *p'eturem šes*.
- šesamiči* (сесамичи) — chrzestny ojciec; baptismi testis, qui aliquem initiandum sustinet; v. *ekuku*.
- šesamnonno* (сесамнонно) — chrzestna matka; baptismi testis, quae aliquem initiandum sustinet; v. *ekuku*.
- šesik* (сесик) — ciepły; tepidus; s. *p'ej* (с. пеой) — gorące źródło; aquae fervidae.
- šesika* (сесика) — grzać, ogrzewać; calefacere, tepefacere.
- šesikpišva, šesikva* (сесикпишва, сесиква) — gorący; calidus, fervidus, aestuosus.
- šeski* (сески) — zakryć; obtegere, occultare.
- šeskipit* (сескипит) — wielki palec; pollex; cf. *askipit*.
- šerituas cup* (серитуас цуп) — Listopad; November.
- ševikutyki* (севичутыки) — szumiący, musujący; strepens, aestuans.
- si* (си) — prawy; dexter.
- sik'ema* (сикема) — prawa noga; dexter pes; v. *k'ema*.
- sit'ek* (ситек) — prawa ręka; dextera manus; v. *t'ek*.
- siatajsanki* (сятайсанки) — nagroda; praemium.
- sibaj* (сибай) — dym; fumus.
- sibinin* (сибинин) — ubrany; vestitus.
- sichna* (сихна) — dzik pojedynek; Sus scropha ferus; v. *repan*.
- sičip* (сичип) — ryba łososiowata, Czerwona ryba; Salmo lyaodon Pall.
- sigop* (сигоп) — plamisty; maculosus.

- sik* (сик) — oko, oczy; oculos, oculis; v. *senisik*; *sikmajma* (сикмайма) — bielmo; pterygion; *sikpo* (сикпо) — źrenica; pupilla; *sikrap* (сикрап) — rzęsy; cilium.
- sikama* (сикама) — strzedz, ochraniać; custodire, servare.
- siknak* (сикнак) — ślepy; caecus.
- siknupkiva* (сикнупкива) — żywy, rzeźki; vivus, alacer.
- sikobirka* (сикобирка) — mający wzrok dobry, ostrowidz; remota cernens, presbyops. V. *čekasy*.
- sikorupva* (сикопупва) — rdzawieć; rubigine infici, obduci.
- sikupachtani* (сикупахтани) — iglica do wiązania sieci; acus ad rete nectendum.
- sikva* (сиква) — pełny; plenus.
- sina* (сина) — wiązać, splatać; vincire,nectere, connectere; v. *aatkari*.
- sinajnova* (синайнова) — dymić; fumare; *sinajtva* (синайтва) — dymieć; fumo; v. *sibaj*.
- sinajkutim* (синайкутим) — dymiący, dymny; fumans, fumosus.
- sinčaga* (синчага) — kończyć; finire, conficere.
- sinčaku* (синчаку) — gotowy; paratus, compositus.
- sindomkun* (синдомкун) — wieczny; aeternus.
- sinevkur, sinevičikur* (синевкур, синевичыкур) — gość, goście; hospes, hospites.
- sinip* (синип) — jeden (1); unus (I).
- sinip sampij* (синип сампій) — dziewięć (9); novem (IX).
- sinip vampikasma* (синип вампикасма) — jedenaście (11); undecim (XI).
- sinip sampij vampikasma* (с. с. в.) — dziewiętnaście (19); undeviginti (XIX).
- sinonka* (синонка) — zatrzymać; retinere.
- sinoti* (синоти) — pieścić, bawić się; blandiri, ludere.
- sinotruj* (синотруй) — skalny; saxeus.
- sinrikan* (синрикан) — deszcz; pluvia; v. *sirunaska*.
- sinvičionči* (синвичіончи) — gościnnie; hospitalis.
- sioj* (сіой) — wrzód; ulcus.
- sioğneri* (сёгнери) — dobry; bonus.
- sionini* (сёнини) — zdechły; mortuus.
- sipini* (сипини) — ubierać się; vestes induere, vestiri.
- sipitatpa* (сипитатпа) — rozbierać się; vestes exuere, nudari.
- sipujat* (сипуят) — nałożnik; concubinus; v. *eromtajnomat*.
- sir* (сир) — nabrzmiałość; tumor; v. *sioj*.
- siramno* (сирамно) — prawdziwy, szczery; verus, certus.
- siramnampij* (сирамнампій) — wierny; fidus.
- siraršej* (сирирсей) — ryba, gatunek sielawy; Coregonus albula.

- sirechimpa* (сирехимпа) — zły, lichy, nędzny; malus, vilis, miser.
sirgobiriū (сиргобирю) — podobny; similis.
sirgomunin (сиргомунин) — zgniły; puter.
sirgonuju (сиргоную) — opłakany; lacrimabilis, deploratus.
sirgorari (сиргорари) — dawać, dostarczać; dare, praebere.
sirgov'en (сирговен) — nienawistny, wstrętny; odiosus.
sirimus (сиримус) — grzmi; tonat; v. *siromus*, *sirumus*.
siripikir oman (сирипикир оман) — kwitnąć; florere. Cf. *omani*.
siripoi (сирипои) — podkopywać; suffodere.
siriupki (сирюпки) — burza; procella.
sirkarkar (сиркаркар) — oczyszczać; purgare.
sirkikari (сиркикари) — latać, przelatywać; volare, pervolare.
sirkisma (сиркиема) — trzymać się; se sustinere.
sirkukavka (сиркукавка) — posyłać, przesyłać; mittere, transmittere.
sirkurka (сиркурка) — noc; nox.
sirkuruk cup (сиркурук цуп) — księżyc; luna; v. *cup*.
sirkutujtuj (сиркутуйтуй) — nasypać; infundere, inponere.
sirniskur (сирнискур) — pochmurny; nebulosus.
sirokti (сирокти) — napadać, zaczepiać (kogo); incidere, lacerare.
siromus (сиромус) — grzmiący; tonans; v. *sirimus*, *sirumus*.
sirororki (сиророрки) — przypływ morza; fluxus maris.
sirotirki (сиротирки) — stapać, iść; gradi, incedere, ire.
sirpikito (сирпикито) — dzień; dies.
sirserus (сирсерус) — czarować; incantamentis uti.
sirserus (сирсерус) — duch, zły duch, djabeł; spiritus, infernus, diabolus.
sirsiri, *sirsiru* (сирсири, сирсирю) — trzeć, nacierać, ścierać; terere, interere, conterere.
sirubak (сирубак) — zdolny; solers, ingeniosus.
siruj (сируй) — pożar; incendium. cf. *serujka*.
sirukurkoman (сирукуркоман) — zaciemnić; obscurare.
sirumus (сирумус) — grzmot; tonitru; v. *sirimus*, *siromus*.
sirunaska (сирунаска) — deszcz pada; pluit; v. *sirikan*.
siruny (сируны) — męczyć, gnębić; opprimere, vexare.
sirupoknaskij (сирупокнаскій) — środkowy; medius.
sirutursuman (сирутурсуман) — z boku; a latere.
sisam (сисам) — ruski; rusieus.
sisam sendruk (сисам сендрук) — wiatr północno-zachodni; Corus; cf. *sendruk*.
sišna (сипшна) — związywać; connectere.
situjna (ситуйна) — v. *natujn s*.

- siup* (сiуп) — gorzki; acerbus.
siurgur (сiургур) — orzeł; aquila.
sitrėjnu (ситрейну) — błędzić; errare.
siv'entyj (сивентый) — niezgrabny, niezdolny, tępy; durus, iners, stultus.
siv'entyj (сивентып) — bezsilny, słaby; inops, debilis.
skadispi (скадиспи) — koń morski, Mors; *Trichechus Rosmarus*.
skajus (скаюс) — kłócie; dolor pungens.
skariri (скарори) — zwracać; flectere.
skarpa (скарпа) — kręcić się; circumagi, rotari.
sk'eniida (скениида) — płożyć do sani; trahae.
sk'enio (скеніо) — jeździć saniami; vehi trahis.
skiny (скины) — gatunek lekkich sanek, narta; traha parva et levis.
skoikip (скоикип) — zwierzę; animal.
skoikipru (скоикипру) — ścieżka; trames. V. ru.
soit (соит) — pole; campus.
sojda (сойда) — powietrze; aër.
sok (сок) — ryba, byczek; Cottus.
sokari (сокари) — kłaść się spać; corpus somno sternere, decumbere in lecto.
sońep (сонеп) — pościel; lectus, stratum lecti, torus.
sono (соно) — łódź; linter.
sooka (соока) — podłoga; tabulatum.
soprud (сопруд) — patelnia; batillum, patella.
sospa (соспа) — rwać, rozrywać; vellere, divellere.
sotki (сотки) — gniazdo; nidus.
sotki (сотки) — gnieździć się; nidificare.
sotujtuj (сотуйтуй) — zamiatać; everrere.
sta (ста) — pies; canis; v. *kva*; *ikoka s.* (икока с.) — pies dziedzawy; canis, qui ferus factus est. V. *ikak*.
stakiči (стакичи) — koryto dla psa; alveus canibus; cf. *kiči*, *onokiči*.
stamakar (стамакар) — szczaw; rumex.
staotasi (стаотаси) — zaprzęgać; jungere ad currum.
staovsika (стаовсика) — wyprzegać; abjungere, jugo exuere.
stika (стика) — po, za; post; cf. *nisat stika*.
stochpop (стохпоп) — blady; pallidus; cf. *juraj*.
stogoj (стогой) — góra, góry; mons, montes.
stuibani (стуйбани) — drwa; ligna; v. *ni*.
stumpij (стумпій) — lis czarniawy; *Vulpes fuliginosa*.
su (су) — poszedł; abiit.
sujba (суйба) — ciągnąć; trahere.

- suksuba*, *bi* (сукеуба, би) — pchła, pchły; pulex, pulices.
šumpar (шумпар) — preł do nabijania strzelby, stempel; pistillus.
sumpuj (сумпуй) — przerebła; foramen in glacie exeisum.
sunari (сунари) — świecić się; lucere.
sun^okaskaj (сун^oкаскай) — chytry; callidus; v. *ankosun^okiči*.
sun^okirujki (сун^oкируйки) — waryat; mente captus.
sun^okiruj (сун^oкируй) — gadać; garrere.
supakojki (супакойки) — opuszczać; linquere.
supošanajno (супошанайно) — rozpadać się; dilabi.
supun (супун) — pudło, pudełko; arcula, capsula, capsula.
susu (сусу) — garbnik z łoziny; cortex salicis.
suaty (суаты) — gotować; coquere; cf. *anman*, *ansakanki*, *anšup*.
syča šupu (сыча сюпу) — biedz; currere.
syčasj (сычась) — rozbiedz się; discurrere.
syj (сьй) — gnój; stercus, merda.

T.

- taba* (таба) — sam; ipse.
tabar šekur (табар еекур) — motyl; papilio.
tabikasta (табикаста) — jednakże; tamen, attamen.
tabukniki (табукники) — zabraniać; vetare.
tabutut (табутут) — między, tymczasem; inter, interea.
tajru (тайру) — droga; via, iter.
takar (такар) — śnić się; somniare.
takina (такина) — modlić się; Deum orare, precari.
takipo (такипо) — żegnać się; cruce signari.
tamarkotarkir (тамаркотаркир) — niepamiętny; immemor.
tambuko (тамбуко) — tytoń; Nicotiana tabacum.
tamrun (тамрун) — że, dla, z przyczyny; e, ex, pro, propter, ob, causa, gratia.
tanas (танае) — teraz; nunc, in praesenti.
tandak (тандак) — flondra; Pleuronectes.
tani (тани) — kora brzozowa; cortex Betulae; v. *tanki*.
tanermu (танерму) — gronostaj; Mustela erminea.
tanin (танин) — długi; longus.
tanita (танита) — tam; ibi, illic, illuc, eo.
tanki (танки) — brzoza; Betula sp.; v. *tani*.
tanto (танто) — dzisiaj; hodie.
tantonospij (тантоноспий) — dzisiejszy; hodiernus.

- tap egampa* (тап эгампа) — oprócz, oprócz tego; praeter, praeter ea.
tapara (тапара) — worek; saccus, culeus.
tapko (тапка) — ramię; humerus.
tarat (тарат) — sznur, sznurek; funis, funiculus.
taskur (таскур) — szron; pruina.
tatama (татама) — kłosać; ponere.
t'eba konče (теба конче) — chustka; supparus, collare, mucinium, sudarium.
t'ebakut (тебакут) — wstążka; lemniscus.
t'ejnika (тейника) — rozbijać; discutere, disjicere.
t'ek (тек) — ręka; manus; v. *arkit'ek*, *si'ek*.
t'eka (тека) — orzeł pstry; Aquila pelagica.
t'ekasy (текасы) — mający krótki wzrok; brevem visum habens, myops; v. *sikobirka*.
t'eki (теки) — nogi przednie; pedes anteriores.
t'ekor (текор) — spodnia powierzchnia ręki, dłoń; vola manus, palma; v. *makutenk poni*.
t'ekorokirij (текорокирий) — oswobodzony; liberatus.
t'ekup (текуп) — skrzydło; ala.
t'ekupkorkamuj (текупкоркамуй) — anioł; angelus.
t'ekusi (текуси) — zapieście, przegub; carpus; v. *t'ek*.
t'en'ki (тен'ки) — naczynie z kory; vas e cortice.
t'entit (тентит) — tu, tutaj; hic, hoc loco.
t'eonatarp (теонатарп) — zielony; viridis.
t'eonatorpa (теонаторпа) — żółty; flavus.
t'erasp (терасп) — wietrzny; ventosus.
t'erki (терки) — wskakiwać; insilire.
t'eroma (терома) — chłodny, cienisty; frigidus, umbrosus.
t'etar k'eksun (тетар кексун) — jastrząb; Accipiter.
rasampij (т. расампий) — sowa biała; Strix nivea; v. *tasampij*.
t'etarp (тетарп) — biały; albus.
t'eviti (тевити) — dziad; avus.
t'evnatar (тевнатар) — błękitny; caeruleus; t. *nisar* — błękitne niebo; caeruleum coelum; v. *nisar*.
titak (титак) — kto? quis?
tkvandrus nijanuj (тквандрус нуянуй) — garbować skóry; corium permulcere; v. *nijanuj*.
tkvark'e (ткварке) — tłuszcz, tran foki; oleum Phocae.
to (то) — jezioro; lacus; v. *tooron*.
tochtok (тохток) — wesz, wszy; pediculus, pediculi.
togo (того) — łacha na rzece; brachium fluminis; v. *satyk togo*.

- toj* (той) — ziemia, glina; solum, humus, argilla.
tojće (тойце) — chata z ziemi, lepianka; habitaculum ex argilla vel humo factum.
tojćekam (тойцекам) — próg; limen.
tojsibaj (тойсибай) — kurz; pulvis.
tojsiski (тойсиски) — klucz; ferire, pungere.
toki (токи) — ciąć, rznąć, rąbać; secare, caedere.
toki (токи) — rodzaj trawy; gramen sp.
tokłoki (токлёки) — słomiany; stramineus.
tokpa (топча) — wyciąć, wyrznąć; exsecare, excidere, occidere.
toma (тома) — kartofel; Solanum tuberosum.
tonan (тонан) — południe; meridies.
tonop (тоноп) — kwas; acor, aciditas.
tooron (тоорон) — dolisty, obfitujący w jeziora; lacunosus.
top'e (топе) — mleko; lac; v. *tuie*.
torar (торар) — rzemień; lorum, loramentum.
torarņeva (торарнева) — rzemienny; e loro factus.
torri (торри) — przepędzać dzień, dniować; diem condere.
tos (тос) — Styczeń; Januarius.
tosir (тосир) — darń; cespes.
toso (тосо) — zatoka morska; sinus maris.
tov'ech (товех) — żuraw; grus.
tubič (тубич) — dwa, drugi; duo, secundus.
tubič tubič inip — dwa razy dwa cztery; bis duo quattuor.
tubič nampij (т нампий) — dwojaki; duplex.
tubič vampikasma (т. вампикасма) — dwanaście (12), dwunasty; duodecim (XII), duodecimus.
tuj (туй) — brzuch; venter; v. *tujorompj*.
tuimanituri (туиманитури) — oddalać, odsyłać; amovere, remove, dimittere.
tujmaata (туймаата) — tajemny; secretus, occultus.
tujmankabu (туйманкабу) — mewa; Larus sp.
tuipi (туипи) — ptak wodny z rodziny kaczek; Mergus Merganser.
tujsik (туйсик) — syty; satur.
tujdak (туйдак) — bajka; fabula.
tujdaki (туйдаки) — bająć, mówić bajkę; fabulari.
tujorompj (туёромпий) — brzuszny; ventralis.
tuki (туки) — rosnać; crescere.
takosman (тукоман) — narastać; increcere.
tuksirtuk (туксиртук) — duży, wysoki; ingens, altus.
tukvar (туквар) — foka; Phoca.

- tumam* (тумам) — grzbiet; tergum, dorsum.
tumama (тумама) — lędzwie; lumbi.
tumampij (тумампій) — podróżny; viaticus.
tumamrevki (тумамревки) — garbaty; gibbus, gibbosus; v. *revki*.
tunič (тунич) — podły; nequam, improbus.
tunič (тунич) — dwoje, we dwoje; duo.
tuńe (туне) — mleko; v. *top'e*.
tuny (туны) — lenić się; horrere laborem.
tupi (тупи) — odłączać się; discedere, secedere, abire.
tupsampij (тупсампій) — ośm (8); octo (VIII).
tupsanini (тупсанини) — ośmioro; octo.
tupsen (тупсен) — ośmdziesiąt (80); octoginta (LXXX).
tur (тур) — błoto; lutum; v. *turus*.
turba (турба) — ciągnąć, rozciągać; tendere, distendere.
turia (турия) — kaczka cyranka; *Anas crecca*; v. *porturia*.
tursi (турей) — odleciały; avolatus.
turuma (турума) — witam, jak się masz! *salve!*
turus (турус) — zabłocony, błotny; lutulentus.
tusrompij (тусромпій) — żołądek, kiszki; venter, ventriculus, intestina.
tutuas sup (тутуає суп) — Październik, Grudzień; October, December.
tujtuj (туйтуй) — wymiatać, wytrząsać; everrere, exeutere.
tucarva (туварва) — stygnąć; refrigescere, refrigerari.
tybat'ev'ki (тыбатен'ки) — woreczek na tytoń; kapezuch, marsupium
tabacarium.
tymitymu (тымитыму) — dotykać się, macać; tangere, attingere, pal-
pare.
tyntam'eka (тынтамека) — pozostawać; manere.

U.

- u* (у) — zupa (rodzaj barszczu); jus, jusculum.
ubu (убу) — brat; frater; v. *abuubu*, *akipu*.
učagu (учагу) — karać; punire.
učiva (учива) — odmrażać (sobie jaki członek); vi frigoris membrum
(aliquid) perdere.
ucynki (уцынки) — poła, poły; lacinia, laciniae.
ugu, *ugui* (угу, угуу) — dmuchać, nadymać; flare, inflare.
ujčaćini (уйчачини) — wulkan; mons vulcanius.
ujka (уйка) — palić, parzyć; urere.
uin (уин) — dokąd? quo? *uin oman* — dokąd on poszedł? quo abiit.

- uječivo* (учеливо) — rozniewany; iratus.
- ujman* (уйман) — jak? quo modo? *ujman sansu* — z jakiej przyczyny?
dla czego? qua causa? cur?
- uina* (уина) — zbierać; colligere.
- ujna* (уйна) — odbierać; adimere.
- ujta* (уйта) — gdzie? ubi?
- uiva* (уива) — palić się; ardere, flagrare.
- uiva* (уива) — gasić (?); extinguere (?); v. *uska*.
- ukavka* (укавка) — wyszywać, podszywać; acu pingere; subsuere.
- ukitaki* (укитаки) — rozmawiać; colloqui.
- ukocari* (укоцари) — przyjaźnić się; foedus amicitiae cum aliquo jungere.
- ukojki* (укойки) — bić się, walczyć; certare, pugnare.
- ukojki* (укойки) — buntować; concitare.
- ukomanty* (укоманты) — posyłać, rozsyłać; mittere, dimittere, remittere.
- ukusbasi* (укусбаси) — wkopywać; defodere, infodere.
- ukuskonam* (укусконам) — dalej; longius.
u. toman — dalej idź, dalej odejdz; longius abi.
- umaki* (умаки) — muł, błoto; limus.
- umakij* (умакий) — cienisty; umbrosus.
- umanikipi* (уманикипи) — wczorajszy; hesternus.
- unki* (умки) — kołatać; pulsare.
- umpa* (умпа) — kruszyć; comminuere, in micas frangere.
- umpsipi* (умпипи) — piskorz; Ophidion, Misgurnus fossilis.
- una* (уна) — popiół; cinis.
- una* (уна) — tak; sic.
- una* (уна) — kto? z kim? quis? quocum? *u. titak* — kto mówi?
quis loquitur? *u. tureki* — z kim przyszedł? quocum venit?
- unapi* (унапи) — ciotka; amita, matertera.
- unat* (унат) — czyj? cujus?
- uńebit* (унебит) — ujście rzeki; ostium fluminis.
- uninisimot* (унинисимот) — olcha ścieląca się; Alnus prostrata.
- unkasrap* (ункасрап) — pletwa grzbietowa; pinna dorsalis.
- unkiū* (ункиū) — pas; cingulum, zona.
- unkutuk* (ункутук) — smoła; pix.
- unumnan* (унумнан) — wiatr; ventus.
- upakans* (упаканс) — być może; potest fieri.
- upakkarans* (упаккаранс) — czy być może? potestne fieri?
- upaknu* (упакну) — równy, podobny; aequalis, par, similis.
- upaknan* (упакнан) — równy, gładki, płaski; planus, aequus.

- upar* (упар) — kopeć, sadza; fuligo.
upas (упас) — śnieg; nix; *upasani jesiski* (упасани есиски) — pokrywa się śniegiem; tegitur nive.
upaše pončerp (упасе пончерп) — gil; *Pyrrhula vulgaris*.
upi (упи) — puchlina; tumor.
upoknoski (упокноски) — północ; nox media.
upsyka (упсыка) — przewracać; pervertere.
ur (ур) — duch; spiritus.
ur (ур) — koszulka ze skóry młodych reniferów; subucula e pellibus tarandi.
urai (урай) — myć; lavare; v. *jevrai*.
uraj (урай) — przyrząd do łowienia ryb, węciierz; apparatus viminalis ad pisces capiendos. Cf. sq.
urajasyj (ураясьи) — pleść węciierz; nectere apparatus viminalis ad pisces capiendos.
urajki (урайки) — wiercić; forare.
urajki kori (урайки кори) — wojować; bellum gerere, pugnare.
urajkikur (урайкикур) — wojskowy; militaris.
urajknu sarkikor (урайкнү саркикор) — żołnierz; miles.
urak (урак) — wątroba; hepar.
urar (ураp) — mgła; nebula, vapor; cf. *satu*.
ur'erum (урерум) — mysz ruda; *Mus rutilus*.
urikani (урикани) — miedź; cuprum.
urinak (уринак) — żółtko (w jajku); vitellus; v. *nak*.
urinitiki (уринитики) — zorza północna; aurora borealis.
uritaj (уритай) — lak; cera literis obsignandis.
urk'ep (уркеп) — skóra foki wyprawiona; corium Phocae.
urpuk (урпук) — podeszwa u nogi; planta, imum pedis.
urupki (урупки) — czerwony; ruber.
usakat (усакат) — choroba; morbus, aegritudo.
usakotkur (усакоткур) — chory; aegrotus.
usap'ekur (усап'екур) — robotnik; operarius.
usapkimat (усапкимат) — robotnica; operaria.
usarumpij (усарумпий) — kółczyki; annuli auriculares.
usat (усат) — węgiel; carbo.
usi (уси) — staw; articulatio.
usiu (усиу) — służa; famulus.
uska (уска) — gasić; extinguere; v. *uiva*.
uskarnap (ускарнап) — krągły; rotundus.
ut (ут) — zebro; costa.
utap (утап) rękawy; manicae.

- utarkorp* (утаркорп) — początkowy; initialis.
utumaspári (утумаспари) — przeszkadzać; prohibere, impedire.
uv'ep'ekiri (увепекири) — mówić, opowiadać; dicere, narrare.
uv'el'eri (уветери) — wywichnięcie; luxatio.
uvokako (увокако) — zaplątywać; implicare, involvere.
uvoktij (увоктій) — zapinać; fibulis jungere, orbiculis constringere.

V.

- vacka* (вацка) — ryba łososiowata, Golec czerwono-brzuchy; *Salmo rubri ventris Dybowskii*.
vainkor (ваннкор) — przywidzenie; hallucinatio, illusio.
vakorbij (вакорбій) — kolejny; vicis, vicissim.
vampij (вампій) — dziesięć (10); decem (X).
vampij vampikasma (в. вампикасма) — dwudziesty; vigesimus.
vampiriot (вампириот) — trzydziesty; trigesimus.
vampitoot (вампитоот) — czterdziesty; quadragesimus.
vantrakur (вантракур) — cebulki jadalne lili; tubera lili tenuifolii esculenta.
var (вар) — pończochy; tibiale.
var (вар) — szuwar; carex.
vatar (ватар) — skała w morzu; scopulus.
vatva (ватва) — zwierciadło; speculum.
vava (вава) — błąkać się; vagari.
vavak'er (вавакер) — naczynie; vas.
vavum (вавум) — napaśtek; digiti munimentum.
v'empij (вемпій) — niedobry, zły, nieprzyjemny; malus, ingratus, molestus.
v'en'kamuj (вен'камуй) — zły bóg; malus deus.
v'enarki (венарки) — zła choroba, syfilis; syphilis; v. arki.
v'anova (венова) — marny; vanus, frivolus.
v'ent'era (вентера) — wschodni wiatr; Eurus.
v'ent'erarki (вентерарки) — południowo-wschodni wiatr; Euronotus.
v'enva (венва) — stary; vetus.
v'envo (венво) — źle; male.
vojampij (воямпій) — wiatr lądowy; ventus continentalis.
vormor (вормор) — moczyć, namaczać; tingere, intingere.

